

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

Prevence kriminality nezletilých a mládeže na základních
školách

Vypracoval: Jan Popčák

Vedoucí práce: PhDr. Miroslav Procházka, Ph.D.

České Budějovice 2022

Poděkování:

Děkuji svému vedoucímu práce PhDr. Miroslavu Procházkovi, Ph.D. za to, že věnoval svůj čas a úsilí, aby dozoroval správnému zpracování této práce. Děkuji celému kolektivu pedagogů, se kterými jsem se měl možnost v rámci studia potkat, a kteří mě připravili na to, abych mohl tuto práci sepsat. V neposlední řadě bych chtěl z celého srdce poděkovat své rodině, která mě po celou dobu studia podporovala.

Prohlášení:

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce.

Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 17.4.2022

Jan Popčák

ANOTACE

Cílem práce by mělo být zhodnocení dosavadní realizace současné prevence kriminality v souvislosti s regionálními rozdíly. Práce měla být zaměřena na deskripci potenciálního vztahu mezi kriminalitou žáků základních škol, prevencí rizikového chování tematicky zaměřeného na prevenci kriminality a regionem, ve kterém děti vyrůstají. Konkrétně by mělo jít o vztah mezi trestnou činností v Ústí nad Labem a Českých Budějovicích. Výsledky šetření by mohly být využity jako podklad pro zvýšení efektivity předcházení a odrazování od páchaní trestné činnosti již v útlém věku v souladu s individuálními podmínkami jednotlivých regionů. Šetření by mělo vycházet zejména z analýz obsahu preventivních programů vybraných základních škol uvedených regionů, dále z dat z dostupných statistik kriminality vedené Policií ČR, OSPOD a přestupkových komisí jednotlivých okresů. Dále se v práci vycházelo ze zkušeností pracovníků (školních metodiků prevence), kteří se problematikou školní prevence kriminality zabývají v praxi.

Klíčová slova:

kriminalita dětí a mládeže, prevence kriminality, základní škola, trestné činy a přestupky, mladiství, nezletilí

ABSTRACT

Object of this work should evaluate the current implementation of crime prevention in connection with regional differences. The work focus on the description of the potential relationship between crime in primary school students, prevention of risky behavior thematically focused on crime prevention and the region in which children grow up. Specifically, it should be the relationship between crime in Ústí nad Labem and České Budějovice. The results of the survey could be used as a basis for increasing the effectiveness of preventing and discouraging crime at an early age in accordance with the individual conditions of individual regions. The survey should be based mainly on analyzes of the content of prevention programs of selected primary schools in the above-mentioned regions, as well as on data from available crime statistics kept by the police of Czech republic, Department of Social and Legal Protection of Children and misdemeanor commissions of individual districts. Furthermore, the work was based on the experience of staff (school methodologists of prevention) who deal with the issue of school crime prevention in practice.

Key words:

juvenile delinquency, crime prevention, elementary school, crimes and offense, juvenile, under-age

OBSAH

1. ÚVOD.....	9
2. DĚTI A MLADISTVÍ Z HLEDISKA TRESTNÍ ODPOVĚDNOSTI.....	11
2.1 Děti a mladiství v českém právním řádu	11
2.2 Opatření ukládána dětem a mladistvým dle zákona.....	11
2.3 Tresty a odměny ve školním prostředí	12
2.4 Nejčastější druhy kriminálního chování	13
3. VYBRANÉ VLIVY SOCIÁLNÍHO PROSTŘEDÍ.....	17
3.1 Rodina a škola.....	17
3.2 Vrstevnické skupiny	21
3.3 Mládež a globalizace.....	22
4. PREVENCE KRIMINALITY	24
4.1 Prevence kriminality na ZŠ	26
4.2 Minimální preventivní program.....	27
4.3 Práce metodika prevence kriminality.....	28
5. PRAKTICKÁ ČÁST – CÍLE A ZAMĚŘENÍ VÝZKUMU.....	30
6. PRVNÍ ETAPA VÝZKUMU – ANALÝZA STATISTICKÝ DAT	32
6.1 Předmětná města	32
6.2 Analýza statistických dat	33
6.3 Závěry ze statistik	39
7. DRUHÁ ETAPA VÝZKUMU – POROVNÁNÍ PREVENTIVNÍCH PROGRAMŮ	41
7.1 Porovnání minimálních preventivních programů v Ústí nad Labem.....	41
7.2 Porovnání minimálních preventivních programů v Českých Budějovicích	43
7.3 Závěr z porovnání preventivních programů	44
8. TŘETÍ ETAPA VÝZKUMU – ZKUŠENOSTI METODIKŮ PREVENCE	45

8.1	Rozhovory se školními metodiky prevence	45
8.2	Závěr ze zkušeností metodiků prevence	48
9.	ZÁVĚR	49
10.	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:	51
10.1	Knihy:	51
10.2	Internetové zdroje:	53
11.	PŘÍLOHY	55

ZKRATKY

EU – Evropská unie

OSPOD – Odbor sociálně-právní ochrany dětí

OSN – Organizace spojených národů

PČR – Policie České republiky

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MV – Ministerstvo vnitra

ÚL – Ústí nad Labem

ČB – České Budějovice

MPP – Minimální preventivní program

ČŠI – Česká školní inspekce

ORP – Obec s rozšířenou působností

1. ÚVOD

Kriminalita mládeže jako taková se objevuje po celou dobu existence lidstva a je spojena zejména se společensko-kulturním prostředím, ve kterém daný jedinec vyrůstá a také formou výchovy jakou k němu bylo v rámci rodiny přistupováno. Specifikem u dětí a mládeže je to, že jsou zranitelnější a snadněji zneužitelní oproti dospělým jedincům, jelikož jejich osobnost není plně rozvinuta a prochází nejrazantnějšími změnami. V období školního věku se jedinec odpoutává od plné závislosti na rodině a škola se pro něj stává důležitým místem socializace, zejména ve vztahu s vrstevníky, kteří jej mohou v lecčem značně ovlivnit. Vliv spolužáků a zejména party se pak nejvíce projevuje v období pubescence, kdy se také projevuje zájem o druhé pohlaví. V tomto období jedinec prochází bouřlivým obdobím spojeným s návalem pohlavních hormonů a změnou tělesného vzhledu (Vágnerová, 2000). Jedinec se stává samostatným a snaží se odpoutat od rodinného vlivu. Vznikají různé vrstevnické skupiny, jejichž působením se pak mladí nechávají často ovlivnit, což se může projevit i kriminálním chováním (Čáp, 1993).

Dalším a důležitým faktorem kriminality dětí a mládeže je to, že si v tomto věku často neuvědomují následky a z toho vyplývající důsledky svého protiprávního chování. Toto je spojeno opět zejména s věkem, protože, čím je jedinec starší, tím více si je svých práv a povinností vědom. V České republice vzniká trestní odpovědnost za své jednání 15 rokem a do 18 roku dochází ke sníženým trestům, to ale v případě dětí (nezletilých) neznámá, že by z jejich činů nebyly vyvozeny žádné důsledky. U nezletilých pachatelů dochází k zásahu státu zejména na úrovni sociálních služeb (OSPOD), které zasahují do výchovy a vydávají různá opatření a kontroly, v případě závažnější trestné činnosti může být soudně nařízena i ochranná péče a u mladistvých i nepodmíněný trest odnětí svobody (Šámal a kol., 2011). Současné nové formy kriminality mladých lidí jsou spjaty zejména s prudkým rozvojem komunikačních technologií, internetu a sociálních sítí, čemuž je také nutné se z pohledu metodiky prevence přizpůsobit, aby tomuto druhu vcelku nové trestné činnosti mohlo být kvalitně předcházeno.

V teoretické části jsem se pokusil shrnout skutečnosti, které s problematikou prevence kriminality souvisí. Snažil jsem se využít nejlepších dostupných zdrojů, které se tímto tématem zabývají a jsou využívány v praxi. Nejdříve jsem definoval základní pojmy a obvyklou trestnou (či jinak trestnou) činnost dětí a mladistvých a jejich postavení v právu České republiky včetně represí, které s tím souvisí. V další kapitole jsem uvedl přehled vlivů, které nejvíce ovlivňují sociální vývoj mládeže. V poslední kapitole teoretické části jsem objasnil pojem prevence kriminality. Zejména jsem se zaměřil na to, jakým způsobem je prevence ukotvena ve školní praxi.

Cílem praktické části je zhodnocení dosavadních výsledků a účinnosti současné prevence kriminality v souvislosti s regionálními sociologickými rozdíly. Práce je zaměřena na skutečnost, zda existuje vztah mezi kriminalitou mládeže na základních školách a regionem, ve kterém děti vyrůstají. Konkrétně jde o vztah mezi trestnou činností v Ústí nad Labem a Českých Budějovicích. Je známo, že obecná kriminalita na severu Čech je v poměru s jihem Čech vyšší, a to i vzhledem ke skutečnosti, že se v severní části nachází mnoho sociálně slabých skupin, které jsou zranitelné a snadněji inklinují k rizikovému chování a s tím spojenou trestnou činností. Výsledky šetření by mohly být využity jako podklad pro zvýšení efektivity předcházení a odrazování od páčání trestné činnosti již v útlém věku v souladu s individuálními podmínkami jednotlivých regionů.

2. DĚTI A MLADISTVÍ Z HLEDISKA TRESTNÍ ODPOVĚDNOSTI

2.1 Děti a mladiství v českém právním řádu

Z hlediska historie neurčovala legislativa pro období dětství a dospívání člověka žádný jiný právní status než pro dospělého. Děti se běžně podílely na práci a dalších činnostech jako dospělí. Dříve se rodilo mnoho dětí, ale také byla vysoká úmrtnost. Toto se změnilo s počátkem novověku, kdy se začala více ochraňovat jejich práva kvůli vzdělání a také kvůli nižší porodnosti evropských zemí, která je spojena s moderním stylem života (Matoušek, Kroftová, 1998).

V současné době zákon o soudnictví ve věcech mládeže (zákon č. 218/2003 Sb.) definuje mládež jako děti a mladistvé, přičemž dítětem mladším patnácti let rozumí toho, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovrší patnáctý rok věku, a mladistvým toho, kdo v době spáchání provinění dovrší patnáctý rok a nepřekročí osmnáctý rok svého věku. V souvislosti s mládeží tedy zákon nehovoří o spáchání trestného činu, ale o spáchání činu jinak trestného u dětí a o spáchání provinění u mladistvých (mladistvý delikvent). Posuzování těchto činů provádějí soudy pro mládež.

2.2 Opatření ukládána dětem a mladistvým dle zákona

Dítě

Dítě mladší patnácti let nemůže být trestáno za spáchání trestného činu, jelikož není trestně odpovědné. To ale neznamená, že v praxi neexistují koncepty, jak kontrolovat jejich nežádoucí chování. Pokud dítě spáchá čin jinak trestný, tak příslušné státní zastupitelství věc odloží dle trestního řádu a koná se řízení před civilním soudem dle zákona č. 292/2013 Sb. (zákon o zvláštních řízeních soudních), který může rozhodnout o učinění výchovných opatření, která jsou uvedena v § 13 zákona č. 359/1999 Sb. (zákon o sociálně-právní ochraně dětí) nebo nařízení ústavní výchovy. Výchovnými opatřeními zákona č. 359/1999 Sb. jsou: napomenutí, stanovení dohledu, omezující opatření, povinnost využít odbornou

poradenskou pomoc. Ukládání výchovných opatření se nemusí týkat jen dítěte samotného, ale i rodičů popřípadě jiných osob odpovědných za jeho výchovu.

Mladistvý

Všechny druhy opatření, ke kterým může být mladistvý odsouzen, jsou uvedeny v §10 zákona č. 218/2003 Sb. jedná se o výchovná opatření, ochranná opatření a trestní opatření. V §15 - §31 stejného zákona se pak jednotlivá opatření dále blíže specifikují a člení. Výchovná opatření se člení na dohled probačního úředníka, probační program, výchovné povinnosti, výchovná omezení a napomenutí s výstrahou. Ochranná opatření se člení na ochranné léčení, zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty a ochrannou výchovu. Mezi trestní opatření pak patří obecně prospěšné práce, peněžité opatření, peněžité opatření s podmíněným odkladem výkonu, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, zákaz činnosti, vyhoštění, odnětí svobody podmíněné s odkladem a odnětí svobody nepodmíněně.

Různá opatření lze kombinovat a ukládat je současně, což soudy v praxi často uplatňují. Systém je nastaven tak, aby jednak chránil společnost před škodlivým jednáním mladistvých pachatelů, ale zároveň k nim přistupoval tak, aby je od páčání trestné činnosti odrazoval řešením jejich problémů a příčin, které k takovému chování vedly. Tresty by neměly mít zcela represivní povahu, což neplatí u trestů odnětí svobody, které se ukládají v krajních případech a jsou spojeny s tou nezávažnější trestnou činností. Výkon nepodmíněného trestu je vykonán ve věznici pro mladistvé, kde se oproti běžným věznicím vězni připravují na budoucí povolání a více se dbá na výchovu (Šámal, Válková a kol, 2011).

2.3 Tresty a odměny ve školním prostředí

Žáci jsou povinni ve škole dodržovat určitou kázeň, která je regulovaná jednak požadavky každého pedagoga, nepsanými pravidly slušného chování a také školním řádem. Obojí je nutné dodržovat, jinak hrozí žákovi trest, který je negativním působením na žáka a vyvolává v něm pocit frustrace. Naopak pozitivním působením, je odměna, která by měla vyvolávat pocit radosti. Tresty a odměny jsou určeny k tomu, aby ovlivnily chování žáků, tak aby se co nejvíce eliminovalo nežádoucí chování a podnítilo chování žádoucí (Čapek, 2008). Tresty se dělí na různé kategorie. Fyzické se projevují například bitím, taháním za uši, házením

předmětů, nucení ke klikům nebo dřepům, a nemělo by být ve školní praxi využíváno. Jejich využití je určitým selháním pedagoga. Další kategorií jsou tresty psychické, kam patří například negativní hodnocení, křičení nebo ignorace dítěte. Tvrdší formy psychického trestání mohou mít na žáka horší vliv než trestání fyzické. Třetí kategorií jsou zákazy oblíbené činnosti, například sezení na lavičce při hraní kopané, zákaz na školní výlet. Do této kategorie patří i donucení k neoblíbené činnosti, kterými může být například přepisování sešitu nebo třeba domácí úkol navíc. Odměny jsou pak pravým opakem trestů a jsou udělovány formou pochval, příjemných emočních projevů, projevů sympatií, kladných hodnocení, darů nebo umožnění žádané činnosti (Čáp, Mareš, 2007).

Určitým druhem odměny nebo trestu je školní klasifikace, která se používá pro vyjádření hodnocení žáků, zejména jejich chování a vzdělávacích výsledků. V České republice je ustálený systém klasifikace formou pětistupňového systému (známkování) a od r. 2009 také slovního hodnocení. Hodnocení je stanoveno zákonem č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (neboli školský zákon). Každý ze způsobů hodnocení výsledků má svoje klady i zápory. Jakékoli hodnocení žáků je nejen odrazem výsledků, kterých dosahuje ve škole, ale zároveň se jedná o zpětnou vazbu o kvalitě práce pedagoga a o jeho schopnostech (Průcha, Walterová, Mareš, 2003). O způsobu hodnocení rozhoduje ředitel se souhlasem školské rady. Při přestupu žáka na školu s odlišným způsobem hodnocení převede škola na žádost této nové školy či zákonného zástupce klasifikaci na slovní hodnocení či obráceně. U žáků s vývojovými poruchami učení ředitel rozhodne o slovním hodnocení na žádost zákonných zástupců. Slovní hodnocení je závazné u žáků základních škol speciálních. (European Union [online] © 1995-2021)

2.4 Nejčastější druhy kriminálního chování

Dne 5. listopadu 2020 se konalo pravidelné zasedání Republikového výboru pro prevenci kriminality, který je zřízen pod odborem prevence kriminality Ministerstva vnitra České republiky. Jedním z bodů zasedání byl rozbor situace dětí a mládeže ohrožených kriminalitou, z čehož vznikl dokument: *Informace pro Republikový výbor pro prevenci kriminality o naplňování doporučení vyplývajících z materiálu - Rozbor situace dětí a*

mladistvých ohrožených kriminalitou a kriminálně rizikovými jevy v letech 2018 – 2020. V dokumentu se výbor mimo jiné zabývá aktuální situací a trendy kriminality a kriminálně rizikových jevů, týkajících se dětí a mladistvých, statistickým rozbohem a porovnáním kriminality s minulými léty a prognózou vývoje, podle které jsou zvláště zranitelnou skupinou děti ze sociálně slabých skupin a vyloučených lokalit, děti na útěku z výchovných zařízení a děti se sklony k toxikomanii (MVČR, [online] © 2021). Níže jsem uvedl nejčastější formy kriminálních činností, kterou se tato riziková skupina nejčastěji zabývá.

Majetková trestná činnost

Jedná se o nejčastější druh kriminálního chování zahrnující zejména drobné krádeže a krádeže vloupáním. Pachatelé mají často touhu mít věci, které vidí u spolužáků a nemůžou si je z důvodu absence finančních prostředků dovolit. Vlastnění takové věci jako například moderního mobilního telefonu, nebo značkového oblečení je pak otázkou prestiže. V rámci party pak bývá skupina organizovanější (odvádění pozornosti prodavaček, vytipování místa, prodej kradených věcí) a dochází ke krádežím z obchodů, případně ke vloupání do vozidel, domů, sklepů (MADIO [online] © 2020). Dalším častým jevem v oblasti majetkové trestné činnosti je přečin poškozování cizí věci, které se projevuje spíše formou vandalismu, výtržností a sprejerství (Zoubková, 2002).

Mravnostní trestná činnost

V této oblasti se jedná nejčastěji o zločin pohlavní zneužití (vykonání soulože nebo obdobné sexuální praktiky). Vzhledem k prvním láskám, poznávání pohlavního života a experimentování, se může jednat i o akt se souhlasem poškozeného. Při sexuálním násilí je mládež nejen oběťmi, ale také pachateli (Dětské krizové centrum, z.ú.[online] © 2022).

Násilná trestná činnost

Z pohledu kriminality se jedná o přečiny výtržnictví, rvačka, ublížení na zdraví. Mezi násilnou trestnou činností řadíme i zločin loupežné přepadení, kterého se čím dál častěji dopouštějí mladí pachatelé (Policie ČR [online] © 2021).

Drogová kriminalita

Děti a mládež o mnoho častěji experimentují s různými drogami. Dealerem je pak osoba, která je v podobném věku jako uživatel. V oblasti drogové kriminality dětí a mládeže se jedná zejména o marihuanu (Zoubková, 2002). Není výjimkou, že povědomí mládeže o tom, co je trestné, je nízké. Panuje přesvědčení, že držení malé množství drogy není trestné, v čemž se často mýlí, jelikož se, co se množství týče, jedná pouze o rozdíl mezi přestupkem a trestným činem. Často ani nevědí, že když někomu předám do ruky „jointa“, jedná se o nabízení drogy a tedy dle legislativy trestné (Policie ČR [online] © 2021).

Kyberkriminalita

Policíí ČR je tento typ trestné činnosti definován jako protiprávní jednání, které se děje v prostředí komunikačních a informačních technologií, včetně počítačových sítí. Samotná oblast informačních a komunikačních technologií je buď předmětem útoku, nebo je páchána trestná činnost za výrazného využití informačních a komunikačních technologií, jakožto významného prostředku k jejímu páchání (Policie ČR [online] © 2021). Pachatelé těchto činů bývají po většinu nedopadeni vzhledem ke složitosti systémů a různých šifrování. Je také obecně známo, že pachatelé jsou velmi mladí, a nezřídka se jedná i o děti.

Kyberšikana

Je specifický druh kyberkriminality. Jedná se o formu šikany, která je prováděna prostřednictvím sociálních médií (mobilní telefon, sociální média, internet). Děti si často ani nemusí uvědomovat, že jejich chování je cílené osobě krajně nepříjemné a považují to za určitý druh zábavy. Podle průzkumu dětské organizace YoungMinds zaznamenala až polovina všech mladistvých na sociálních sítích takové sdělení, které označili za šokující. V těch nejhorších případech došlo až na sebevraždu. Mezi dotazovanými bylo 62 procent respondentů pod 18 let a z více než poloviny šlo o ženy. Děti byly dotazovány jak ústně, tak také písemně, přičemž dalších 1089 mladistvých se zúčastnilo online průzkumu. (EMPRESA MEDIA, a.s., [online] © 2006)

Masové vraždy (střelby na školách)

Poměrně novým, extrémním a rychle se rozvíjejícím fenoménem, který se začíná objevovat, ale není zatím pozorovatelný v České republice, jsou masové vraždy. Masové útoky se u

mladistvých a dětí objevují zejména střelbou na školách. Nejčastější útoky jsou ve státech, kde je nejjednodušší dostat se ke zbraní. V tomto ohledu i v počtu nejznámějších případů vede USA. Jednání se dopouští ve většině případů muži. Tomuto fenoménu se začala přizpůsobovat i Policie ČR, která trénuje všechny řadové policisty, aby byli schopni zasáhnout proti aktivnímu střelci, což se v minulosti nedělo. *„K masovým útokům na školách dochází na celém světě a ani naše srdce Evropy nebylo vůči tomuto fenoménu imunní. Také Česká republika má za posledních 15 let vzrůstající křivku ozbrojených útoků na školách a své případy vražd (masových útoků ale nezavršených masovou vraždou).“* (Drbohlav 2015, str. 133).

3. VYBRANÉ VLIVY SOCIÁLNÍHO PROSTŘEDÍ

Klasicky je člověk vnímán jako psychologická, biologická a sociální bytost. Vlivy prostředí, ať už biologického nebo sociálního rázu jsou v silné interakci s výchovnými snahami. Z tohoto důvodu je důležité jim porozumět. Biologické prostředí je souborem vrozených vlastností, které jsou dány naší genovou výbavou, přičemž se nejedná pouze o ni (Procházka, 2012).

¹⁾ Zdroj obrázku: PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada, 2012.

Níže rozeberu spíše vybrané vlivy sociálního prostředí, které dle mého názoru se zadaným tématem blíže souvisí.

3.1 Rodina a škola

Rodina je sociální skupina, kterou by se dala specifikovat jako skupina malá, primární, formální i neformální, členská, referenční a vlastní. Rodina je tedy společenství osob, které vychází zejména ze dvou rovin vztahů (vztahů partnerských a vztahů příbuzenských). Vztah partnerský, je vztahem mezi mužem a ženou jako zakladatelů rodiny. Vztahy příbuzenské jsou veškeré vzájemné vztahy, které mají členové rodiny mezi sebou (např. rodičovský vztah, sourozenecký vztah). Rodina je malou sociální skupinou, jejíž podstata spočívá v tom, že se jedná o první sociální skupinu, se kterou se dítě setká a je pro něj tedy nenahraditelná. Rodina má pro dítě největší význam pro jeho socializaci a zprostředkování společenských vlivů v jeho psychice (Výrost, Slaměník, 1997).

Další hlavními funkcemi rodiny je reprodukce trvání lidského biologického druhu a výchova, respektive socializace potomstva, ale i přenos kulturních vzorců a zachování kontinuity

kulturního vývoje (Petrušek a kol., 1996). Funkce rodiny je tedy biologická, ekonomická, kulturní a sociologická.

Je zcela evidentní, že rodina jako taková, prochází v rámci celé historie lidstva významnými změnami a vývojem. V každé době se mění pohled na rodinu, její význam i způsob výchovy. Je to spojeno s tím, že na rodinu je vždy vyvíjen tlak, pokud dojde k významným společenským, sociálním, kulturním nebo politickým změnám. Současnou rodinu můžeme nazvat jako rodinu moderní. Nelze popřít, že by se moderní rodina, alespoň částečně nepodobala rodině tradiční. Obě byly založeny na potřebě biologické a sociální reprodukce ve společnosti, čímž přispívaly k udržení přenosu informací z jedné generace na druhou, a tím i k výhodnějšímu postavení rodiny ve společenských strukturách. Toto poslání stále přetrvává, avšak moderní rodina prošla v minulosti mnoha společenskými proměnami, které se významně dotkly i způsobu předávání tohoto dědictví. Moderní rodina se už z velké části nezabývá pouze ekonomickým dědictvím, ale zaměřuje se stále více i na vztahy mezi členy rodiny a rozšíření vzdělávacích mantinelů. (Singly, 1999).

Jelikož je rodina úzkou skupinou lidí, kteří spolu žijí v jedné domácnosti, pak je tedy jasné, že k jejich vzájemnému ovlivňování dochází po celou dobu soužití členů rodiny. Ovlivňování dochází zejména u dětí v rámci jejich výchovy, kdy rodič předává své názory a postoje svým dětem, a to jak dobré, tak i ty negativní (např. kriminální a asociální chování). Dítě se lépe identifikuje s rodičem stejného pohlaví a přebírá jeho vzorce chování. K přebírání vzorců dochází i nevědomě a projevuje se poté v dospělosti ve vztahu k vlastní rodině, kterou dítě založí.

„Obecně lze uvést, že na vytváření postojů má vliv nápodoba hodnot a postojů, které vyjadřují ostatní. Vytvářejí se tak výchovné trendy. Postoje jsou závislé na tom, jaké informace mají rodiče k dispozici z různých zdrojů. Dostupnost informací k některým tématům (například vhodnost sexuální výchovy) tak může být ovlivněna i společenskými konvencemi. Postoje se také mění žitou zkušeností: rodiče upravují své postoje k rodičovství podle fáze vývoje svého dítěte, ovšem až s určitým zpožděním. Pokud jde o výchovu, radí se lidé nejčastěji s přáteli. Druhým nejčastějším zdrojem informací je internet, dále knihy a časopisy. Televize jako zdroj informací o výchově je až na pátém místě. Informace o výchově

vyhledávají především rodiny s oběma biologickými rodiči a poté jiné typy rodin (dítě u prarodičů, pěstounské rodiny a podobně)” (Nadace Sirius [online] © 2022).

Ve vztahu ke kriminalitě je zdrojem problémů dětí a mládeže zejména dysfunkční rodina, která je opakem rodiny funkční. V dysfunkční rodině dochází k narušení některé z důležitých funkcí, které pak mají významný vliv na zdravý psychický vývoj dítěte. V odborné literatuře se můžeme setkat i s pojmy jako rodina problémová, klinická a afunkční. Níže uvedu několik příkladů klinických rodin dle Matouška (1993):

Rodina zanedbávající (případně týrající) děti – O zanedbávání mluvíme tehdy, pokud rodič nenaplní potřeby dítěte. Dítě je poté nenaplněním potřeb deprivováno, což nechává rodiče chladným. Týráním se rozumí nepřiměřené fyzické trestání.

Rodina se zneužívanou nebo týranou ženou – Oběťmi týrání nejsou jen děti, ale také ženy, přičemž agresorem nemusí být vždy jen manžel, ale také například dospívající děti, zejména chlapci.

Rodina a nemoc – Velmi silnou zátěžovou situaci představují vážné nemoci a úrazy členů rodiny, které jsou spojeny se změnou způsobu života spojené s nadměrnou péčí o nemocného, což zapříčiňuje psychické obtíže. Specifickým druhem nemoci jsou psychické poruchy.

Rodina s mentálně retardovaným dítětem – Mentální retardací jsou myšleny všechny poruchy, které vedou k takovému duševnímu zpomalení dítěte, jež mu znemožňuje vzdělávání normálního typu, hendikepují ho sociálně. V extrémním případě je dítě nevzdělatelné a neschopné sociální soběstačnosti. Traumatizována je především matka. Rodiče stojí před dilematem, zda dítě nechat doma nebo předat do ústavní péče.

Rodina s tělesně postiženým dítětem – Reakce rodiny na narození tělesně postiženého jsou velmi obdobné jako u rodiny s mentálně retardovaným dítětem. Takovéto situace jsou pro rodinu takovou zátěží, že se může stát jakýmsi ostrovem neštěstí, který se uzavírá před okolním světem.

Rodina mladistvého delikventa- Dříve se soudilo, že mladiství delikventi pochází většinou ze sociálně slabších nebo rozpadlých rodin. V posledních desetiletích vědci zjišťují, že delikventi pochází i z dobře situovaných a na první pohled funkčních rodin, což může být zapříčiněno tím, že rodina pod fasádou harmonie skrývá své problémy a konflikty, které nemusí být na první pohled patrné.

Rodina svobodné matky – Matky strádají osamělostí. Tíží je odmítavý postoj otce dítěte. Dochází k soudním sporům o dítě a vymáhání výživného. Dítěti chybí otec nejen v rámci výchovy, ale také jako mužský vzor.

Rodina s dospělým alkoholikem - Alkohol je častou příčinou násilí mezi partnery, kterému dítě musí přihlížet. Rodina je více ohrožena rozvodem, alkoholismem matky, než otce. Alkoholismem rodiče velmi trpí partneři, rodina a velmi intenzivně toto prožívají i děti.

Rodina a rozvod – V moderních společnostech je zaznamenán obrovský nárůst rozvodů. Dokonce se méně uzavírají manželství a partneři spolu žijí tzv. „na hromádce“. Rozvod rodičů má vliv především na dítě. Dochází k hádkám, sporům o péči, různým pomstám a schválnostem, kterým musí dítě přihlížet. Výjimkou není ani tzv. očkování dítěte proti druhému rodiči a jeho využívání jako nástroje pomsty a křivdy. S rozvodem je spojená ztráta partnera, rodiče a dětí. Ženy jsou často zatíženy ekonomicky, ztrátou příjmu partnera. Pro jednoho z partnerů dochází ke změně bydliště.

Rekonstruovaná rodina – Jedná se o rodinu, která vzniká po rozvodu jednoho nebo obou rodičů, kteří vytvářejí nové rodiny a mají již vlastní potomky. Otec obvykle má své vlastní děti, o které nepečuje a žije s novou rodinou. Rozvedení rodiče si do nové rodiny nesou citová trauma z předchozího vztahu a rozvodu. Musí se rozhodovat komu věnovat více času, jestli současné rodině nebo dětem z předchozího vztahu.

Rodině od určitého věku dítěte pomáhají výchovné instituce. Škola je instituce, jejímž prostřednictvím je ovlivňován další rozvoj dětské osobnosti. Jedinec se odpoutává od závislosti na rodině. Škola je důležitým místem socializace. Školní edukace se dělí na určité fáze, které jsou pro každé období specifické. V tomto období je důležitost kladena na výuku. Role žáka je získána a ne zvolena (znakem role je podřízenost), na druhou stranu přináší vyšší

sociální prestiž. (Vágnerová, 2000). Vzdělávání v Česku je rozděleno do tří hlavních stupňů – primární (základní škola), sekundární (základní a střední škola) a terciální (vyšší odborná škola, vysoká škola). V České republice, také existuje systém předškolního vzdělávání v mateřských školách, kam dítě chodí ve věku od 2 do 6 let, přičemž před po dovršení věku 5 let, je předškolní vzdělání povinné a bezplatné. Základní školu navštěvují žáci od 6 do 15 let, střední školu od 15 do 19 let a v následném terciálním vzdělávání podporuje stát studenty do věku 26 let. (European Union [online] © 1995-2021).

3.2 Vrstevnické skupiny

Vrstevnické skupiny jsou součástí běžného sociálního vývoje dětí a mládeže. To, co je pro tyto skupiny typické, je podobný věk, názorová blízkost, silný pocit příslušnosti ke skupině, blízké kontakty. Takováto skupina mladých osob dává přednost svému vrstevnickému kolektivu, před upřednostňováním blaha své vlastní individuality (Kraus, 2014). Vrstevnické skupiny mají vliv na rozvoj osobnosti jedince a probíhá v nich základní proces socializace.

Rizikem vrstevnické skupiny je to, že jedinec může přebírat její rizikové názory, hodnoty a normy. Problém také většinou nastává v případě, že o všem rozhoduje úzká skupina členů nebo jeden vůdce, jejímž názorům a požadavkům se musí jedinec podřídit. Příslušnost k takovéto problémové skupině je často zdrojem problémového chování v rodině, škole nebo volném čase, přičemž dochází k narušení blízkých vztahů, kde jedinec nenalézá pochopení. Nejčastějším zdrojem osob v těchto skupinách bývají děti, které o sobě pochybují a mají nízké sebevědomí, což jim vynahrazuje přijetí členy skupiny a pocit, že někam patří (Čáp, 1993).

Speciálním druhem vrstevnických skupin je příslušnost k různým hnutím (např. greenpeace, satanistické sekty, punk) a organizacím (např. rybářský svaz, skaut). Ve vztahu ke kriminalitě, jsou riziková hnutí extrémistický reprezentována pravicovým a levicovým extremismem. Pro dospívající lidi, kteří stále hledají svou identitu a mají sklony k rizikovému chování, je příslušnost k extrémistické skupině velice lákavá možnost seberealizace. Ve skupině se jedinec stává anonymní a může v ní skrýt své strachy a obavy. (Procházka, 2012).

3.3 Mládež a globalizace

Svět, který děti v současné době obklopuje jako nevhodná výchova (doma i ve škole), nedostatek podpory a porozumění uspěchanost doby a přemíra techniky, z nich dělá jedince, kteří nejsou schopni se poprat s každodenní realitou. Často je „patologické chování“ ve formě agrese, šikany, krádeží lhaní a záškoláctví pouze formou obrany a projevem neschopnosti řešit náročné životní situace (Martínek, 2009, str. 7).

Současná doba s rychlým rozvojem techniky a přítomností sociálních sítí na každém kroku, umožňuje dnešním mladým lidem novodobé formy kriminality, které se dříve ve společnosti vůbec nevyskytovaly. Jedná se zejména o kyberšikanu a další různé formy kyberkriminality.

Domnívám se, že dnešní mládež je v současném světě postavená před nové výzvy, kterým žádná z předchozích generací nemohla čelit. Vývoj informatiky, internetu a dalších počítačových technologií propojuje svět více, než kdykoli před tím. Přístup k informacím je neomezený. Na druhou stranu spousta lidí mladé generace je informačními technologiemi a zejména novým médiem, kterými jsou sociální sítě, kde se rozdíl mezi pravdivou a nepravdivou informací překrývá vyloženě posedlá. Na sociálních sítích tráví neúměrně hodně času. Každý se chce líbit každému, což často ústí v deprese, pokud má málo „lajků“. Používáním grafických filtrů se mládež v kyberprostoru zkrášluje, což může oslabit vnímání krásy sebe sama i partnera kvůli nadměrným očekáváním. Tyto technologie si v současné době žijí vlastním životem a jsou vytvořeny tak, aby upoutaly pozornost uživatele a to díky personalizovaným informacím tzv. Cookies, díky kterým mohou ovlivnit obsah, tak aby si pozornost uživatele udržely co nejdéle.

Propojení dnešních dětí s internetem překračuje pouhou charakteristiku mládeže, protože postupně proměňuje celou společnost. Přístup k informacím zlepšuje demokratičnost. Všichni jedinci mají možnost získávat a předávat si informace (Sak, Kolesárová, 2004), ale jak jsem uvedl výše, dezinformace se množí na internetu stejně jako skutečná pravda. Internet otvírá nové možnosti páchání trestné činnosti prostřednictvím tzv. „Darknetu“, což je skrytá složka internetu, ke které je přístup pouze přes speciální programy, a která nabízí kompletní anonymitu. Jakákoli činnost na darknetu není limitována platnou legislativou, proto zde

uživatel může dělat prakticky cokoli, od nákupu drog přes objednání nájemné vraždy nebo sledování dětské pornografie (Stroukal, 2020).

Dle mého názoru má současná mládež blíže k liberalismu, multikulturalismu a globalizaci, než předchozí generace, což nepovažuji s ohledem na vývoj společnosti jako vyloženě nežádoucí. Tyto směry jsou upřednostňovány Evropskou unií a západními mocnostmi, které mají na vývoj v České republice v současné době největší vliv.

4. PREVENCE KRIMINALITY

Prevence kriminality zahrnuje soubor nerepresivních opatření, tedy veškeré aktivity vyvíjené státními, veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty směřující k předcházení páchaní kriminality a snižování obav z ní. Patří sem opatření, jejichž cílem či důsledkem je zmenšování rozsahu a závažnosti kriminality a jejích následků, ať již prostřednictvím omezení kriminogenních příležitostí, nebo působením na potenciální pachatele a oběti trestných činů. Jedná se o opatření sociální prevence, situační prevence, včetně informování veřejnosti o možnostech ochrany před trestnou činností a pomoci obětem trestných činů. Prevence kriminality úzce souvisí s prevencí dalších sociálně patologických jevů, z nichž k nejzávažnějším patří nejrůznější formy závislostí (MVČR, [online] © 2020).

Specifickou oblastí je pak prevence kriminality na školských zařízeních, kdy se jednotlivé programy musí přizpůsobit vnímání žáků a jejich pohledu na svět. Ve škole je dítě vychováváno ke slušnému chování a musí dodržovat školní řád, tedy ví, že za delikventní chování mu hrozí určitá forma represe. Každý pedagogický pracovník se snaží žáky vést k potlačení agresivního chování. Pedagogové posilují pozitivní vztahy mezi dětmi, díky čemuž se zlepšují studijní výsledky, a také se snižuje výskyt asociálního chování (Matoušek, Matoušková, 2011).

„Je prokázáno, že dobře naplánované strategie prevence kriminality nejenže předcházejí trestné činnosti a viktimizaci, ale podporují bezpečnost společnosti a přispívají k udržitelnému rozvoji států. Zlepšují kvalitu života a přinášejí dlouhodobé výhody ve smyslu snižování nákladů spojených se systémem trestní justice i dalších společenských nákladů vyplývajících z trestné činnosti.“(Prevence kriminality v České republice, [online] © 2020)

Příčiny kriminality a antisociálního chování jsou předmětem zkoumání již řadu let. Co se týče prevence kriminality, tak její prudký rozvoj je zřejmý zejména v 2. polovině dvacátého století. Toto je pravděpodobně spojeno s ústupem vlivu církve a nástupu demokratických společností, kdy si lidé začali uvědomovat, že tresty a represe, které se v moderních společnostech užívají, nejsou dostatečně účinné jako odrazení od páchaní trestných činů a

recidivy. Dostupné empirické důkazy obecně naznačují inverzní vztah mezi náboženstvím a kriminalitou. Podle více než 40 let empirického výzkumu shrnujícího vztah mezi náboženstvím a kriminalitou bylo zjištěno, že náboženství snižuje sklony ke kriminálnímu chování. Důvodem tohoto jevu je, že dle většiny moderních náboženství je bůh vševidoucí, proto převládá strach z vyšší síly a obavy z tzv. „božího trestu“, případně, že dobří jdou do nebe a špatní půjdou do pekla. (Adamczyk et al., 2017). Když se podívám na dnešní děti a českou společnost, tak do dnešního dne panuje v ČR tradice čertů, kteří každoročně 5. prosince straší děti a vyhrožují, že pokud budou zlobit rodiče a nebudou se chovat slušně, tak si je čert odnese v pytli do pekla. Za dobré chování je Mikuláš odmění. Nicméně se nedomnívám, že působení strachu, jako hlavního činitele v působení prevence, by mělo ten správný výchovný účinek, ať už se jedná o děti nebo dospělé.

Téma prevence kriminality se v České republice objevuje v 80. letech minulého století, ale jako systémově pojatá činnost se objevuje v r. 1993, jako důsledek doporučení ze strany OSN. Každé čtyři roky vydává ministerstvo vnitra na základě usnesení vlády materiál, který se zabývá strategií prevence kriminality za dané období. Tento program je následně realizován prostřednictvím konkrétních úřadů jednotlivých krajů a obcí, které spolupracují s neziskovými organizacemi a samozřejmě s Policií ČR.

V současné době je mnoho odborných publikací autorů, kteří se problematikou předcházení kriminality zabývali a stále zabývají. Co se týče českých autorů, vyzdvihl bych PhDr. Kazimíra Večerku CSc., který k tématu napsal, ať už sám nebo společně s Mgr. Jakubem Holasem a dalšími autory mnoho publikací. Jednou z myšlenek jeho práce je, že navýšení nebo zpřísnění represivních opatření nevede ke snížení kriminality. Důvodem je fakt, že každý pachatel si při páchání trestné činnosti nepřipouští, že by mohl být dopaden, přičemž případné dopadení a postih chápou jako trest za svou nešikovnost. Prevence je pak důležitým prostředkem jak kriminalitě a jejímu zvyšování předcházet (Večerka a kol., 2001).

Jako nejvýznamnější zdroj problematiky považuji dílo autorů J. Grahama a T. Bennetta, ze kterého čerpá většina současných preventivních programů a opatření v ČR, ať už na regionální nebo celostátní úrovni. Tito autoři mimo jiné vytvořili klasifikaci rozčleněnou do tří strategií situační prevence, kterou popisuje tabulka č. 1 viz. níže:

Tabulka č. 1 Základní klasifikace situační prevence

Strategie	Opatření
1) Zvyšující námahu spojenou s páčáním trestné činnosti	Ztížení dosažení cíle Kontrola přístupu Odklonění pachatelů Kontrola prostředků trestné činnosti
2) Zvyšující riziko spojené s páčáním trestné činnosti	Formální dohled Dohled prováděný zaměstnanci Přirozený dohled
3) Snižující užitek plynoucí z páčání trestné činnosti	Odstranění cíle Označení věci Stanovení pravidel

Zdroj: Graham, John a Trevor, Bennett *Strategie prevence kriminality v Evropě a Severní Americe*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996

Dělení prevence

Prevence se dělí dle šíře okruhu zaměření na: primární, sekundární a terciární. Primární prevence se snaží působit plošně na všechny bez rozdílu, ať již u nich k výskytu kriminálního chování došlo nebo nikoli. U sekundární prevence se již zaměřujeme na rizikové osoby, kterými mohou být jak pachatelé trestné činnosti a jejich oběti, ale také osoby u nich lze kvůli jejich předpokladům předvídat, že se pachatelem nebo obětí stanou. Terciární prevence se již zaměřuje na konkrétní osoby, které opakovaně páchají trestnou činnost, přičemž hlavním cílem terciární prevence je recidivě zabránit (Holcr, 2009).

4.1 Prevence kriminality na ZŠ

Prevenčí kriminality na školách rozumíme kombinaci přístupů, metod a intervencí, které stanovuje příslušný ministerský resort, kterým je v tomto případě Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, a který je zaměřen převážně na děti a mladistvé a jejich nejobvyklejší rizikové chování. Mimo klasickou školní prevenci existují i další druhy prevence (například prevence kriminality dle Ministerstva vnitra), které jsou s tou školní provázané. Školská prevence je definována jednotlivými preventivními programy, které by měly být vytvářeny v souladu s individuálními potřebami jednotlivých cílových skupin, pro které jsou vytvořeny (Miovský a kol., 2015).

Důležitými faktory, které činí preventivní programy na školách efektivní, jsou včasné a dlouhodobé působení, z čehož vyplývá, že se jedná o důležitý proces, se kterým by se mělo začít co nejdříve, aby jeho působení bylo na jednotlivce pokud možno co nejvíce dlouhodobé (Zoubková, 2002).

MŠMT se ve školách a školských zařízeních zaměřuje zejména na primární prevenci, kterou se snaží co nejvíce minimalizovat vznik rizikového chování prostřednictvím informovanosti a zejména prostřednictvím výchovného působení. V rámci přehledu a lepší efektivity pak dělí primární prevenci ještě na: specifickou primární prevenci, nespecifickou primární prevenci, efektivní primární prevenci a neefektivní primární prevenci (MŠMT, [online] © 2013-2022).

4.2 Minimální preventivní program

Jedná se o hlavní dokument školy, od kterého se odvíjí konkrétní strategie prevence ve školním prostředí. Minimální preventivní program musí být vypracován školním metodikem prevence na každý školní rok. Jeho kontrolu má na starosti Česká školní inspekce. Jeho součástí je charakteristika školy, zhodnocení dosavadní situace, identifikace hlavních rizikových skupin a jejich chování, vytyčení cílů, volba vhodné strategie, prevence v rámci školních i mimoškolních aktivit. Jedním z nástrojů, který MŠMT poskytlo, je metodický pokyn vedený pod č.j.: 20006/2007-51 (MŠMT, [online] © 2013-2022).

Metodické pokyny a doporučení MŠMT

Aby se školy mohly v problematice a požadavcích MŠMT lépe orientovat, tak byla vytvořena řada metodických pokynů a doporučení, podle kterých se školy, ať už více, nebo méně řídí. To platí i v případě prevence. Tyto pokyny a doporučení jsou určitým návodem jak postupovat v oblastech primární prevence rizikového chování. Důležitým dokumentem je pro prevenci kriminality například Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže, ale i další (MŠMT, [online] © 2013-2022).

4.3 Práce metodika prevence kriminality

To, co školní metodik prevence v rámci školy běžně vykonává je vyjmenováno v §7 odst. 2 Vyhláška č. 72/2005 Sb. Konkrétněji jeho činnosti definuje příloha č. 3 část II. k vyhlášce č. 72/2005 Sb., kde se jeho činnost dělí zejména na metodicko-koordinační činnost, informační činnost a poradenskou činnost. Náplň jednotlivých činností dle této přílohy vyjmenuji níže:

- Metodicko-koordinační činnost - koordinace tvorby a kontrola realizace preventivního programu školy; koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších sociálně patologických jevů; metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů; koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů; koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasizmu, xenofobie a dalších jevů, které souvisí s otázkou přijímání kulturní a etnické odlišnosti; koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence sociálně patologických jevů, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s odbornými pracovišti, které působí v oblasti prevence sociálně patologických jevů; Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu sociálně patologických jevů; shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence sociálně patologických jevů v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů; vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření

- Informační činnost - zajišťování a předávání odborných informací o problematice sociálně patologických jevů, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy; prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností; vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence sociálně patologických jevů

- Poradenská činnost - Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy sociálně patologického chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště; spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje sociálně patologických jevů u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj sociálně patologických jevů ve škole; příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

5. PRAKTICKÁ ČÁST – CÍLE A ZAMĚŘENÍ VÝZKUMU

Cílem první etapy praktické části je zmapovat vybrané skutečnosti a okolnosti v souvislosti s prevencí kriminality na základních školách. Za důležité považuji zjistit, jaké existují rozdíly v rozsahu kriminality mládeže v daných regionech v tomto případě Ústí nad Labem a Českými Budějovicemi, které jsou v práci pro lepší obraz krátce představeny. Moje předpoklady jsou takové, že kriminalita dětí a mládeže je mnohem vyšší v Ústí nad Labem, a to vzhledem k sociodemografickým charakteristikám regionu (MPSV, [online] © 2022). Na toto navazuje druhá etapa výzkumu, kde formuluji další předpoklad, že se tak děje z důvodu, že preventivní programy jsou nastaveny jednotně, podle jednoho vzoru a nejsou přizpůsobeny individuálním potřebám základních škol, jejichž minimální preventivní programy jsou v této etapě porovnávány. Třetí a závěrečnou etapou praktické části jsou rozhovory se školními metodiky prevence, ze kterých vyplývá, jakým způsobem vnímají obsah prevence ve vztahu k situaci na škole. Na základě výše uvedeného, jsem zformuloval několik výzkumných otázek (předpokladů), na které jsem dostal po zhodnocení odpovědi.

Ke zjištění, zda mé předpoklady odpovídají skutečnosti, by měla posloužit statistická data získaná od Policie ČR, Magistrátu měst Ústí nad Labem a České Budějovice. Dále jsem se zaměřil na Minimální preventivní program (dále MPP) náhodně vybraných škol z Ústí nad Labem a Českých Budějovic, ve kterých jsem hledal společné a rozdílné rysy, zejména ve skladbě rizikových jevů a jejich předcházení pomocí krátkodobých a dlouhodobých cílů. Aby bylo možno získat co nejkomplexnější obraz o problematice a zkoumaném jevu, tak byly do práce zařazeny i rozhovory se školními metodiky prevence. Šetření u metodiků prevence kriminality bylo zaměřeno zejména na nejčastější patologické a kriminální jevy žáků, které ve své praxi a ve svém regionu metodici prevence řešili, a také na to, do jaké míry tyto zkušenosti zahrnovali do plánování prevence.

Výzkumným konceptem praktické části je smíšený výzkumný design, protože obsahuje jak statistická data a jejich analýzu, odpovídající kvalitativnímu výzkumu, tak řízené rozhovory, které svou povahou patří do výzkumu kvalitativního. Získaná data byla následně porovnávána, aby došlo ke zjištění, zda existuje mezi zkoumanými jevy souvislost, která by

dala odpověď na zadané výzkumné otázky. Během zkoumání byla použita literatura, která již základní problematiku zmapovala a obsahuje způsob a základní metody k vybranému způsobu šetření.

Na základě výše uvedených cílů výzkumu, jsem zformuloval tyto výzkumné otázky:

Otázka č. 1: Existují ve statistikách kriminality mládeže rozdíly v rozsahu trestné činností mezi ORP Ústí nad Labem a ORP České Budějovice?

Otázka č. 2: Existují rozdíly mezi preventivními programy a jejich zaměřením v ORP Ústí nad Labem a ORP České Budějovice?

Otázka č. 3: Jsou preventivní programy a jejich zaměření v ORP Ústí nad Labem a ORP České Budějovice přizpůsobeny individuálním podmínkám konkrétních škol?

Otázka č. 4: Zahrnují metodici prevence do své práce poznatky o nejčastějších kriminálních jevech na jejich škole a přizpůsobují tomu své preventivní programy?

Otázka č. 5: Jsou preventivní programy dle názoru školních metodiků prevence efektivní a existují rozdíly v efektivitě mezi ORP Ústí nad Labem a ORP České Budějovice?

6. PRVNÍ ETAPA VÝZKUMU – ANALÝZA STATISTICKÝ DAT

6.1 Předmětná města

České Budějovice

Město píše svou historii již od roku 1265, kdy ho založil český král Přemysl Otakara II. jako oporu své moci proti rozvětvenému a vlivnému šlechtickému klanu Vítkovců. České Budějovice jsou s 95 000 obyvateli největším městem a jeho hospodářským, správním a kulturním centrem. Je sídlem několika vysokých škol, důležitých veřejných institucí a úřadů. Na území města se vyskytují podniky především strojírenského průmyslu a významné je též postavení průmyslu potravinářského (Statutární město České Budějovice, [online] © 2021). Ve městě se nachází pět vyloučených lokalit s celkovým počtem obyvatel v rozmezí od 700-800 obyvatel (MPSV, [online] © 2022).

Ústí nad Labem

První zmínka o městě pochází z roku 1056 n.l. Se svými bezmála 92 000 obyvateli je 7. největším městem České republiky a sídlem Ústeckého kraje. Město dříve proslulé převážně průmyslem je dnes významným kulturním, sportovním a obchodním centrem. Sídlí zde především podniky z chemického, potravinářského, strojírenského a elektrotechnického průmyslu (Statutární město Ústí nad Labem, [online] © 2021). Do roku 1989 se ve městě koncentrovala především těžká chemická a hutní výroba, následně dochází k masivnímu omezení výroby a růstu nezaměstnanosti. Ve městě se nachází sedm vyloučených lokalit s celkovým počtem obyvatel v rozmezí od 7500-8000 (MPSV, [online] © 2022).

Z výše uvedeného vyplývá, že počet obyvatel ve vyloučených lokalitách v Ústí nad Labem je zhruba desetkrát vyšší než v Českých Budějovicích.

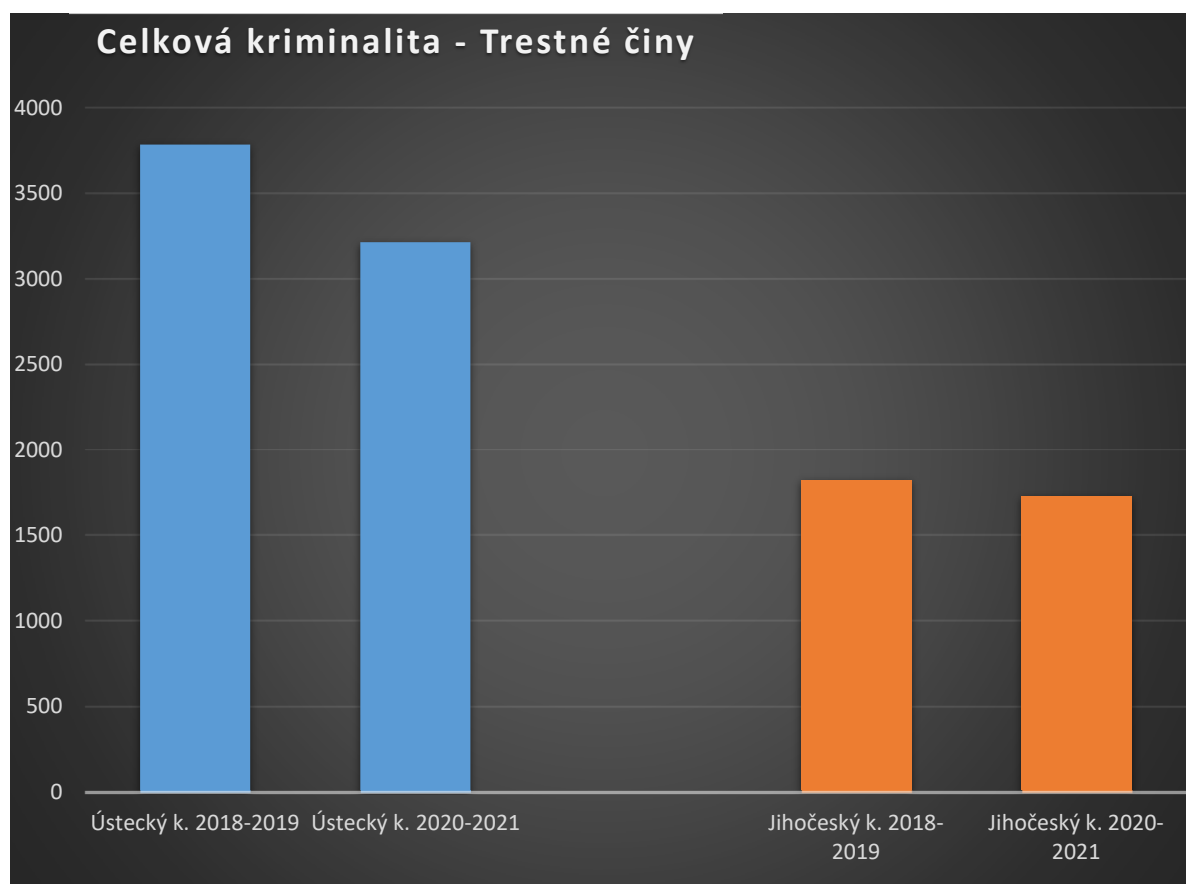

6.2 Analýza statistických dat

Analýzou statistických dat bych měl získat jasnou představu o tom, ve kterém z měst je kriminalita mládeže rozsáhlejší. Šetření vychází zejména ze statistik kriminality vedené Policií ČR, z dat Magistrátů měst Ústí nad Labem a České Budějovice, konkrétně ze statistik vedených přestupkovými komisemi a orgány sociálně-právní ochrany dětí. Data jsem získal na základě žádostí o poskytnutí informací dle z.č. 106/1999 Sb. *O svobodném přístupu k informacím*, které jsem zaslal na Policii ČR a Magistráty měst České Budějovice a Ústí nad Labem. Další data pochází z analýzy statistik volně dostupně na webových stránkách Policie ČR (Policie ČR [online] © 2022). Tyto instituce jsem zvolil proto, že všechny kriminalitu dětí a mladistvých nějakým způsobem řeší a dohromady by měly dát celkově lepší odraz skutečnosti, než by tomu bylo v případě dat od jedné instituce. K přehlednosti jsem využil jednoduché grafy, pod které jsem napsal výsledky z každé kategorie.

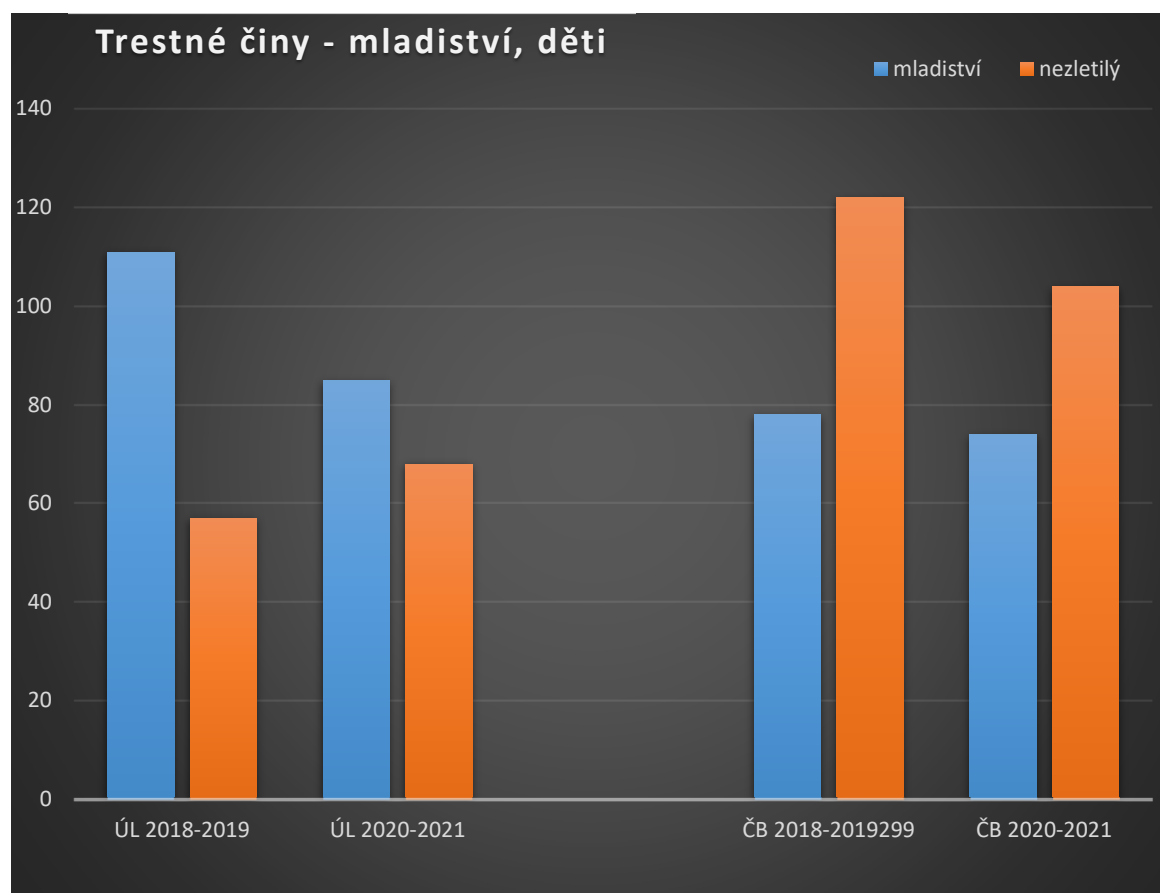
Vypovídající data byla zpracovávána zejména za období roků 2018 a 2019. Výsledky z roků 2020 a 2021 by mohla být značně zkreslena vlivem pandemie nemoci Covid-19, jelikož byla většina základních škol uzavřena a po většinu školního roku probíhala výuka online, tedy nedocházelo k přímému styku dětí ve školách a také byl omezen jejich pohyb na veřejnosti. Přesto jsou tyto data pro porovnání do šetření zahrnuta. Téma vlivu pandemie na kriminalitu mládeže není předmětem této práce, která se spíše zaměřuje na dlouhodobě obvyklé vlivy prostředí.

Graf č- 1 Celkový počet trestných činů v Ústeckém a Jihočeském kraji dle statistiky PČR

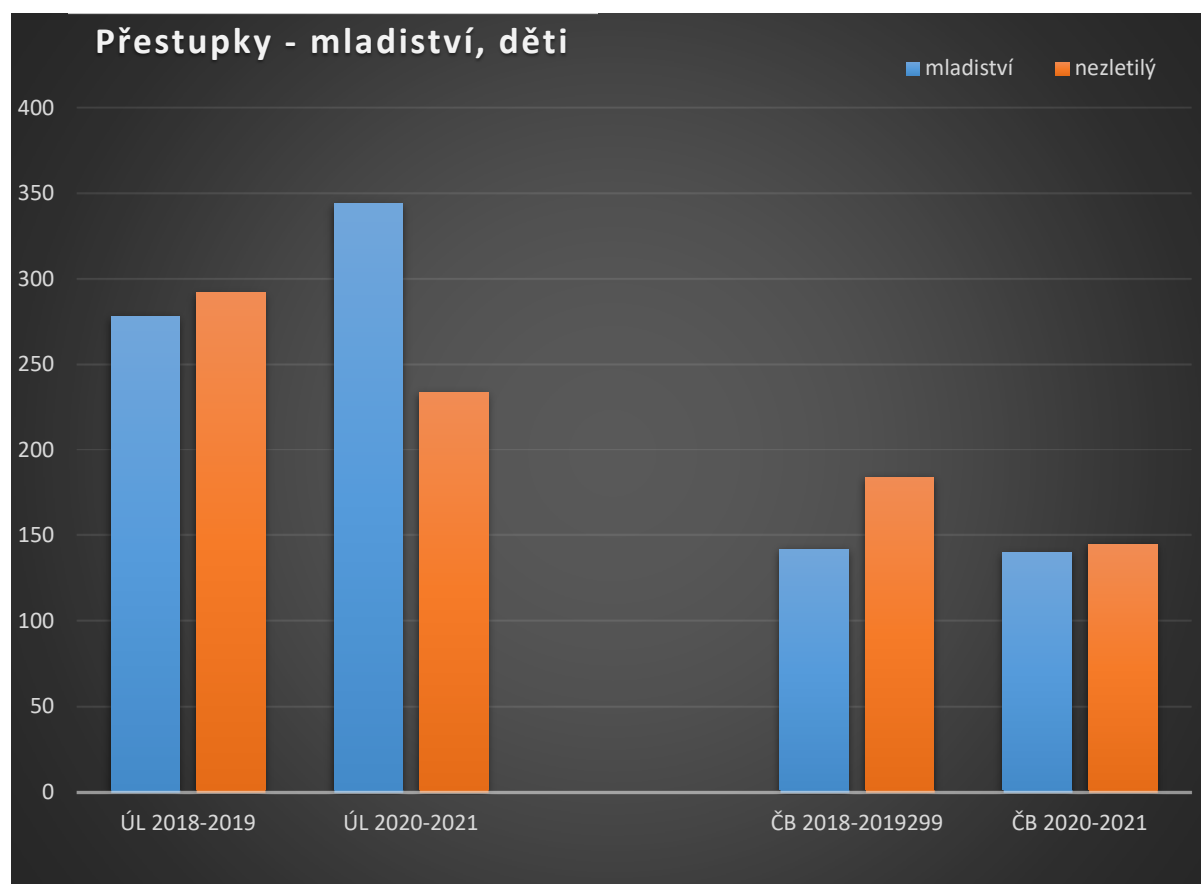
Za období od roku 2018 do roku 2019 Policie ČR v Ústeckém kraji eviduje celkem 3786 spáchaných trestných činů. Za období od roku 2020 do roku 2021 Policie ČR v Ústeckém kraji eviduje celkem 3216 spáchaných trestných činů. Za období od roku 2018 do roku 2019 Policie ČR v Jihočeském kraji eviduje celkem 1825 trestných činů. Za období od roku 2020 do roku 2021 Policie ČR eviduje celkem 1731 trestných činů.

Graf č. 2 Trestná činnost mladistvých a nezletilých dle PČR

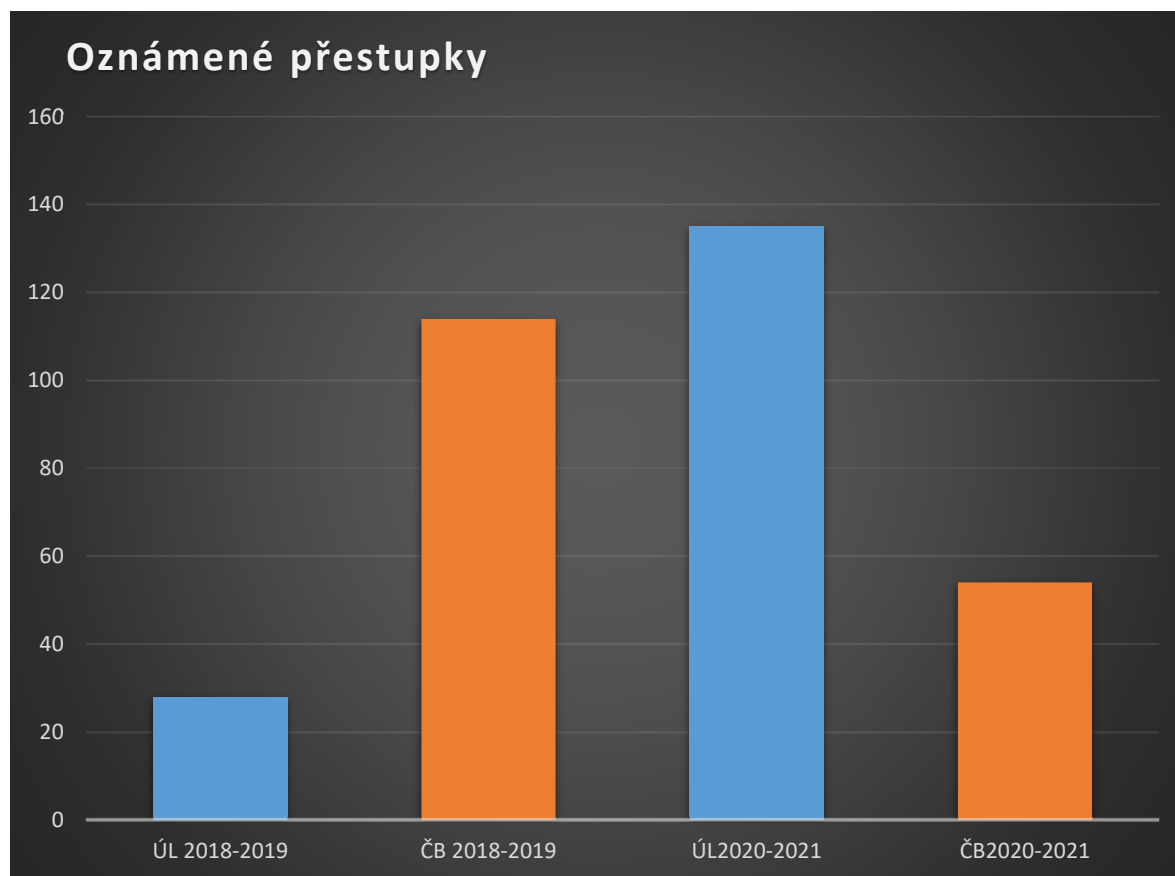
Za období od roku 2018 do roku 2019 územní odbor Ústí nad Labem eviduje celkem 111 trestných činů spáchaných mladistvými a 57 trestných činů spáchaných nezletilými osobami. Za období od roku 2020 do roku 2021 územní odbor Ústí nad Labem eviduje celkem 85 trestných činů spáchaných mladistvými a 68 trestných činů spáchaných nezletilými. Za období od roku 2018 do roku 2019 územní odbor České Budějovice eviduje celkem 78 trestných činů spáchaných mladistvými a 122 trestných činů spáchaných nezletilými osobami. Za období od roku 2020 do roku 2021 územní odbor České Budějovice eviduje celkem 74 trestných činů spáchaných mladistvými a 104 trestných činů spáchaných nezletilými osobami. Celková data za období od r. 2018 do r. 2021 je v Ústí nad Labem evidováno 196 trestných činů spáchaných mladistvými, 125 trestných činů spáchaných nezletilými (celkem 321 za obě kategorie) a v Č. Budějovicích 152 trestných činů spáchaných mladistvými, 226 trestných činů spáchaných nezletilými (celkem 378 za obě kategorie).

Graf č. 3 Přestupkové jednání mladistvých a nezletilých dle PČR

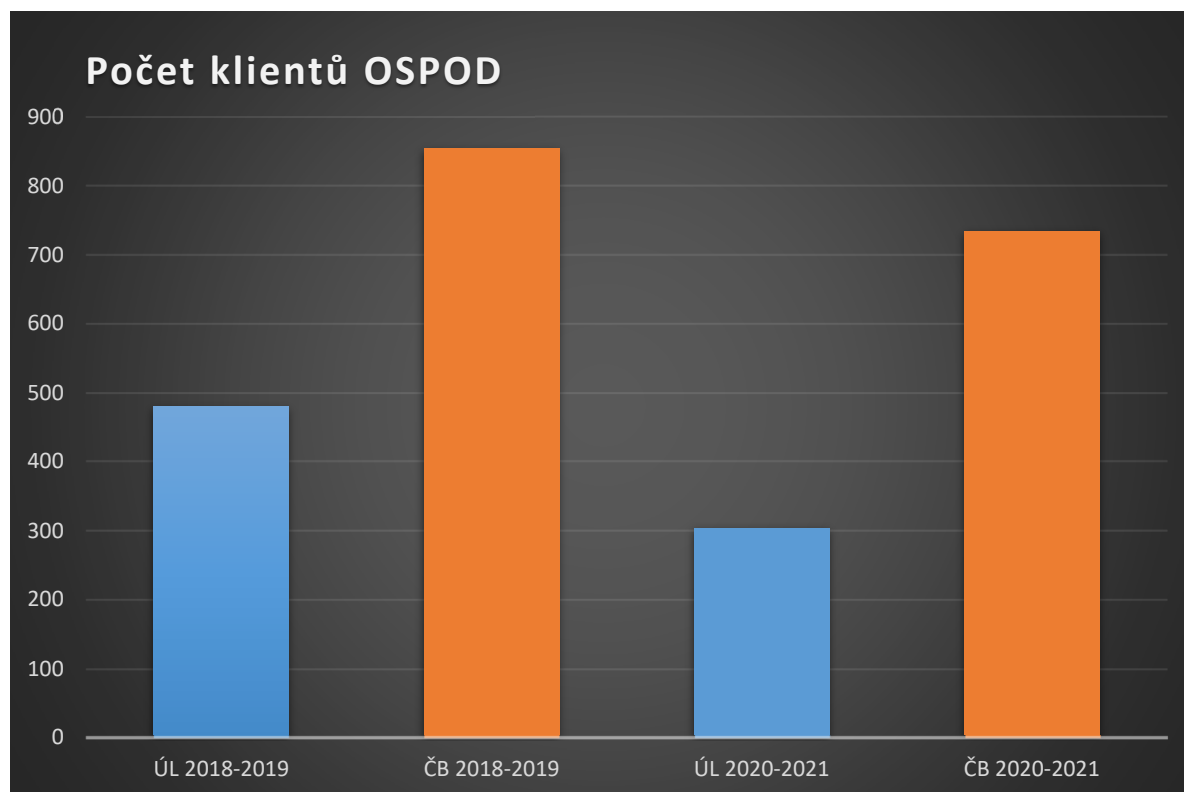
Za období od roku 2018 do roku 2019 územní odbor Ústí nad Labem eviduje celkem 278 přestupků spáchaných mladistvými a 292 přestupků spáchaných nezletilými osobami. Za období od roku 2020 do roku 2021 územní odbor Ústí nad Labem eviduje celkem 344 spáchaných mladistvými a 234 spáchaných nezletilými osobami. Za období od roku 2018 do roku 2019 územní odbor České Budějovice eviduje celkem 142 přestupků spáchaných mladistvými a 184 přestupků spáchaných nezletilými osobami. Za období od roku 2020 do roku 2021 územní odbor České Budějovice eviduje celkem 140 přestupků spáchaných mladistvými a 145 přestupků spáchaných nezletilými osobami. Celková data za období od r. 2018 do r. 2021 je v Ústí nad Labem evidováno 622 přestupků spáchaných mladistvými, 526 přestupků spáchaných nezletilými (celkem 1148 za obě kategorie) a v Č. Budějovicích 282 přestupků spáchaných mladistvými, 329 přestupků spáchaných nezletilými (celkem 611 za obě kategorie).

Graf č. 4 Počet oznámených přestupků spáchaných nezletilými a mladistvými dle magistrátů

V rámci přestupkového řízení vedeného Magistrátem města Ústí n. Labem v období let 2018-2019 shledána vinna na přestupcích u celkem 28 mladistvých a nezletilých osob, v období let 2020-2021 (k 7. 12. 2021) pak byla shledána vinna na přestupcích u celkem 135 mladistvých a nezletilých osob. V rámci přestupkového řízení vedeného Magistrátem města Č. Budějovice v období let 2018-2019 shledána vinna na přestupcích u celkem 114 mladistvých a nezletilých osob, v období let 2020-2021 (k 7. 12. 2021) pak byla shledána vinna na přestupcích u celkem 54 mladistvých a nezletilých osob. Celková data za období od r. 2018 do r. 2021 je v Ústí nad Labem evidováno 163 přestupků a v Č. Budějovicích 168 přestupků, tedy za 4 leté období je počet spáchaných přestupků na území obou měst téměř totožný.

Graf č. 5 Počet dětí a mladistvých evidovaných na OSPOD pro své delikventní chování

Dle Ročního výkazu o výkonu sociálně právní ochrany dětí za dané roky Magistrát České Budějovice, odbor sociálních věcí, oddělení sociálně právní ochrany dětí, eviduje tyto uvedené počty klientů kurátora pro děti a mládež: období let 2018-2019 – 854 mladistvých a nezletilých osob, období let 2020-2021 (stav k 7. 12. 2021) – 734 mladistvých a nezletilých osob. Magistrát města Ústí nad Labem, odbor sociálních věcí, oddělení sociálně právní ochrany dětí pak eviduje za období let 2018-2019 – 480 mladistvých a nezletilých osob, období let 2020-2021 (stav k 30. 11. 2021) – 304 mladistvých a nezletilých osob. Celková data za období od r. 2018 do r. 2021 je v Českých Budějovicích evidováno 1588 klientů a v Ústí nad Labem 784 přestupků, tedy za 4 leté období je počet dětských a mladistvých klientů OSPOD na území města České Budějovice více jak dvojnásobný, než v Ústí nad Labem.

6.3 Závěry ze statistik

Celková kriminalita v krajích se za zkoumané období velmi liší. Oproti počtu spáchaných trestných činů v Jihočeském kraji, je počet spáchaných trestných činů v Ústeckém kraji přibližně dvojnásobný. Ačkoli se nejedná o kriminalitu konkrétních měst, lze mít za to, že vzhledem k tomu, že zkoumaná města Ústí nad Labem a České Budějovice jsou krajská a také největší, co se počtu obyvatel týče, tak se podílí na celkovém počtu spáchaných trestných činů nejvíce.

Co se týče trestných činů dětí a mladistvých, tak se jedná o čísla vcelku podobná. Hlavním rozdílem mezi městy je počet trestných činů spáchaných dětmi v rámci územního odboru České Budějovice, kdy je trestná činnost oproti počtu trestných činů spáchaných dětmi na územním odboru Ústí nad Labem téměř dvojnásobná. Nicméně nutno dodat, že Policie ČR sděluje jen konkrétní podezření o vině nebo nevině rozhoduje příslušný soud. To znamená, že u všech výše uvedených trestných činů nemusela být pachateli u soudu prokázána vina. Přestupkové jednání páchané dětmi a mladistvými na územním odboru Ústí nad Labem je téměř dvojnásobná, než v Č. Budějovicích. Stejně jako u trestných činů Police ČR nerozhoduje o vině a trestu a oznamuje přestupky k projednání příslušnému magistrátu.

Z dat získaných od přestupkových komisí vyplývá, že zatímco pandemie nemoci Covid-19 měla na počet spáchaných přestupků v každém městě naprosto opačný efekt, protože zatímco přestupkové jednání v Ústí nad Labem vlivem pandemie značně narůstalo, tak v Českých Budějovicích naopak značně pokleslo. V období pandemie děti prezenčně nenavštěvovaly školy, což tedy teoreticky mohlo mít značně negativní vliv na chování dětí a mladistvých v Ústí nad Labem.

Je pro mě překvapivým zjištěním, že OSPOD v Českých Budějovicích vede pro své delikventní chování dvakrát více klientů, než OSPOD v Ústí nad Labem. Co se týče počtu obyvatel, tak jsou města skoro totožná, ale vzhledem k výrazně menšímu počtu obyvatel ve vyloučených lokalitách, kde se kumulují sociálně slabé rodiny a různé kriminální živly, bych očekával vyšší výskyt delikventního chování spíše v Ústí nad Labem. Výsledek nemusí nutně odpovídat

skutečnosti, že je delikventní chování v Českých Budějovicích vyšší, ale může jít o rozdíl ve způsobu a přístupu práce jednotlivých OSPOD.

Když se zaměřím pouze na kriminalitu dětí a mládeže, tak z výše uvedeného vyplývá, že získaná data jsou k mému překvapení z obou měst velice podobná, ale přesto bych vyzdvihl dvě kategorie, které přeci jenom rozdílné jsou. Jednou z kategorií je počet přestupků spáchaných mladistvými a dětmi zjištěných Policií ČR. V Ústí nad Labem je zjištěné přestupkové jednání dvojnásobné, než v Č. Budějovicích. Druhou z kategorií je počet dětí a mladistvých evidovaných na OSPOD pro své delikventní chování, kterých je zase naopak v Č. Budějovicích dvojnásobek oproti Ústí nad Labem. Z uvedeného vyvozují, že děti se dopouštějí přestupkového jednání v Ústí nad Labem spíše ve svém volném čase, jelikož byl přestupek zjištěn Policií ČR a dále s přihlédnutím ke skutečnosti, že školy se snaží řešit veškeré věci spíše interně a Policii ČR do případu přibírají pouze v závažných případech. Školy naopak více spolupracují s pracovníky OSPOD. V tomto případě by se vyšší počet evidovaných klientů mohl týkat toho, že v Č. Budějovicích dochází k prekriminálnímu chování spíše v rámci školy. Toto je ale pouze můj názor a domněnka, k jejímuž potvrzení bych potřeboval více dalších dat, což ale není předmětem této práce.

7. DRUHÁ ETAPA VÝZKUMU – POROVNÁNÍ PREVENTIVNÍCH PROGRAMŮ

Předmětem této části je zevrubná analýza obsahového a tematického zaměření preventivních

aktivit prezentovaných v minimálních preventivních programech konkrétních škol. Výsledkem z porovnání konkrétních preventivních programů, bych chtěl získat obraz toho, na jaké problémy své programy školy zaměřují, a jakým způsobem jsou schopny je efektivně řešit v rámci krátkodobých a dlouhodobých cílů. Chtěl bych z jejich struktur vyzorovat společné znaky v rámci jednoho města, a tyto pak vzájemně porovnat se společnými znaky z města druhého.

K preventivním programům jsem získal přístup prostřednictvím internetové sítě, kde jsou tyto dokumenty volně dostupné na každé internetové stránce jednotlivých škol. Z každého okresu jsem náhodně vybral čtyři základní školy, u kterých jsem hledal nejvíce společné a nejčastější druhy aktivit ve vztahu k oblasti rizikového chování a způsobu jejich prevence. Následně jsem tyto jevy porovnával mezi samotnými okresy, abych našel největší rozdíly.

7.1 Porovnání minimálních preventivních programů v Ústí nad Labem

MPP - Základní škola Ústí nad Labem, Karla IV. 1024/19

MPP - Základní škola Ústí nad Labem, Palachova 400/37

MPP - Základní škola Rabasova, Ústí nad Labem, Rabasova 3282/3

MPP - Základní škola a Mateřská škola Ústí nad Labem, SNP 2304/6

V těchto čtyřech školách je metodikem školní prevence vždy žena s magisterským vzděláním. Největším problémem, dle zhodnocení minimálních preventivních programů výše uvedených škol v rámci města Ústí nad Labem, jsou vzhledem k četnosti prezentovaných tematik mezilidské vztahy mezi dětmi. Programy se nejčastěji věnují konfliktům, agresivnímu chování, šikaně popřípadě kyberšikaně, ale také rasismu a xenofobii. Dalším rizikovým chováním, na které programy na všech ústeckých školách reagují, je záškoláctví. Posledním

společným nejčastějším jevem je zneužívání návykových látek, jako jsou tabákové výrobky, alkohol nebo omamné a psychotropní látky. Pro přehled přikládám níže tabulku č. 2, která shrnuje četnost výskytu jednotlivých témat, na které se programy na výše uvedených školách v Ústí nad Labem zaměřují.

Tabulka č. 2 Přehled témat vyskytujících se v MPP - Ústí nad Labem

Tematika	Četnost výskytu
konfliktní a agresivní chování	4
záškoláctví	4
šikana, kyberšikana	3
zneužívání návykových látek	3
rasismus, xenofobie	2

V oblasti nespécifické prevence mají programy v dlouhodobých a krátkodobých cílech stanoveno zlepšení mezilidských vztahů, prostřednictvím budování lepšího sociálního klimatu. Školy se zaměřují na zlepšení komunikace mezi žáky samotnými, ale také mezi žáky a učitelem nebo školou a rodiči apod. Vytvářejí různé druhy školních, ale i mimoškolních aktivit. Dále se zaměřují na budování správných návyků a osvětu žáků a rodičů v důležitosti vzdělávání. Školy se snaží zabudovat prevenci do školních vzdělávacích programů tak, aby byly součástí výuky. V neposlední řadě školy trvale spolupracují s dalšími státními institucemi, jako jsou OSPOD, Magistráty a krajské úřady, Policie ČR, Městská Policie.

7.2 Porovnání minimálních preventivních programů v Českých Budějovicích

MPP Základní škola a základní umělecká škola, Bezdrevská 3, České Budějovice

MPP Základní škola Grünwaldova 13, České Budějovice

MPP Základní škola, Nerudova 9, České Budějovice

MPP Mateřská škola, Základní škola a Praktická škola, Štítného 3, České Budějovice

V těchto čtyřech školách je metodikem školní prevence vždy žena s magisterským vzděláním. Největším problémem, dle zhodnocení minimálních preventivních programů výše uvedených škol v rámci města České Budějovice jsou vzhledem k četnosti prezentovaných tematik opět zhoršené mezilidské vztahy. Programy se, co do četnosti, zabývají vulgárním chováním, nerespektováním pravidel slušného chování, zvýšenou agresivitou a šikanou. Dvě školy mají v programech zvýšený výskyt úrazů. Dalším z obvyklých jevů je zneužívání tabákových výrobků a záškoláctví. Pro přehled přikládám níže tabulku č. 3, která shrnuje četnost výskytu jednotlivých témat, na které se programy na výše uvedených školách v Českých Budějovicích zaměřují.

Tabulka č. 3 Přehled témat vyskytujících se v MPP - České Budějovice

Tematika	Četnost výskytu
konfliktní a agresivní chování	4
šikana, kyberšikana	3
zneužívání návykových látek	3
záškoláctví	2
zvýšená četnost úrazů	2

V oblasti nespecifické prevence, se tyto programy z hlediska cílů, zaměřují na zlepšení chování a utužování vztahů v třídních kolektivech, lepší osvětu v problematice šikany, kyberšikany a účinné předcházení těmto jevům. Školy pořádají přednášky v souvislosti s problematikou návykových látek a organizují různé druhy volnočasových aktivit. Jedním z cílů je i zlepšení spolupráce s rodiči.

7.3 Závěr z porovnání preventivních programů

Z minimálních preventivních programů je patrné, že nejčastější rizikové jevy, v nich obsažené, jsou v obou zkoumaných městech vcelku stejné. Jedná se zejména o problémy s chováním a agresivitou mezi žáky, záškoláctví a zneužívání návykových látek. Překvapilo mě, že v Ústí nad Labem nebo Českých Budějovicích se na předních příčkách, co do četnosti výskytu v programech, nevyskytují krádeže nebo vandalství. Celkové rozdíly nejsou zcela patrné, ale když se zaměříme na programy blíže, dojdeme ke zjištění, že v Ústí nad Labem se v programech zabývají tématy, která se v programech Českých Budějovic vůbec nevyskytují. Jedná se zejména o rasismus a xenofobii. Co se týče zneužívání návykových látek, tak v obou městech se minimální preventivní programy zaměřují zejména na kouření tabákových výrobků. V Ústí nad Labem se k tomu co do četnosti výskytu v těchto dokumentech přidává alkohol a také experimenty s drogami. V krátkodobých a dlouhodobých cílech programů škol jsem nezaznamenal rozdíly žádné. Většinou se jedná o obecné návody, které se dají aplikovat na jakoukoli situaci daného problému nebo konkrétního rizikového jevu.

8. TŘETÍ ETAPA VÝZKUMU – ZKUŠENOSTI METODIKŮ PREVENCE

Tato část je zaměřena na zkušenosti konkrétních školních metodiků prevence z porovnávaných měst. Cílem rozhovorů bylo zejména poznat osoby, které se touto prací zabývají a zjistit, zda to, co je v preventivních programech napsáno, koresponduje s jejich reálnými zkušenostmi a skutečným stavem věcí, tedy do jaké míry jsou témata programů indikována reálnými problémy ve škole.

Ve svém šetření jsem oslovil 8 školních metodiků prevence z výše uvedených škol, jejichž preventivní programy jsem porovnával. Žádosti o rozhovor jsem rozesílal elektronicky emailem na emailovou adresu konkrétního pracovníka a dále jsem se je pokoušel kontaktovat telefonicky na číslech uvedených v preventivních programech v rámci konzultačních hodin. Rozhovor mi poskytli pouze čtyři z nich. Vzhledem k tomu, že mě požádali o anonymitu, tak nebudu záměrně uvádět jejich jména a základní školy, kde pracují a budu o nich hovořit v mužském rodu jako o metodikovi. Rozhovor byl vzhledem k distančním problémům, proveden telefonicky a byl zaměřen na okruhy otázek, které jsem blíže specifikoval níže.

8.1 Rozhovory se školními metodiky prevence

Vždy se jednalo o příjemný rozhovor s profesionály ve svém oboru, kterým jsem vděčný, že se se mnou podělili o své zkušenosti. Na úvod jsem se vždy představil a popsal účel, za jakým rozhovor vedu a způsob jakým bude rozhovor v této práci využit. Následně se představil školní metodik prevence, a poté proběhl řízený rozhovor na základě témat, které jsem si připravil. Otázky jsem směřoval k těmto oblastem: délka praxe, nejčastější druhy rizikového chování žáků, prevence, preventivní programy a jejich začlenění, efektivita preventivních programů, zda a jakým způsobem si předávají zkušenosti s ostatními kolegy, zda proběhla kontrola ČŠI a zda kontrolovali i MPP. Na závěr jsem každého seznámil s výsledky svého dosavadního šetření, které jsou uvedeny výše v této práci. Délka každého rozhovoru byla kolem 30 min.

Metodik č. 1

Metodik školní prevence č. 1 má kromě této práce na starost i výuku žáků. Vzdělán je v pedagogickém oboru s magisterským titulem s délkou praxe 8 let.

Dle jeho názoru je na škole, kde pracuje, nejčastějším rizikovým chováním záškoláctví. Konkrétně se jedná o skryté záškoláctví, které rodiče podporují a dávají svým dětem omluvenky z výuky, aniž by měli jasný důvod. Dalším rizikovým jevem je užívání tabákových výrobků jako cigarety a nově také tzv. bagy (sáčky naplněné tabákem s vysokou koncentrací nikotinu určené do úst). V chování žáků a jejich sociálních interakcích nevidí větší problém. Chování je přiměřené věku, takže určitá míra konfliktů je předpokládána. Své preventivní programy se snaží začleňovat do výuky a také do třídnických hodin, které jsou na začátku a na konci školního týdne. Pořádá i jednorázové akce. V tomto případě se jedná o program EXIT TOUR, v rámci kterého vystupuje kapela v tělocvičně. Děti se v tomto programu učí konverzovat v anglickém jazyce, dále jsou poučeny o pohlavních chorobách, rizicích závislostí a dalších nebezpečích, která na děti číhají. Dále uvedl, že efektivita programů je z jeho hlediska krátkodobá. Největší problémy, se kterými se při své práci potýká, jsou problémoví rodiče žáků a problémy s inkluzí. Proti inkluzi není, ale žáci by měli být spravedlivě přerozdělováni tak, aby nedošlo k tomu, že jich bude ve třídě tolik, že omezí výuku ostatních žáků. S ostatními školními metodiky konají pravidelné srazy, kde si předávají své zkušenosti. Srazy jsou většinou oficiální, ale jelikož byla pandemie COVIDU 19, tak byl zorganizován i neoficiální sraz. Za svou praxi se neseťkal s kontrolou České školní inspekce, ale ví o tom, že se kontroly dějí, a to i kontroly minimálních preventivních programů.

Metodik č. 2

Metodik školní prevence č. 2 kromě této práce vykonává i běžnou výuku žáků. Vzdělán je v pedagogickém oboru s magisterským titulem s délkou praxe ve školství 35 let a jako školní metodik prevence 10 let.

Nejčastěji se ve škole u dětí setkává s konfliktním chováním mezi nimi samotnými (hádky, rvačky), drogová kriminalita, vandalství (zejména ve formě ničení věcí), ale setkal se i

s porušováním autorského práva, jakým je stahování her nebo filmů. Prevence je zajišťována průběžně ve výuce zejména v rámci občanské výchovy a dále vytváří různé informační nástěnky. Pokud je preventivní program správně nastaven, je určitě schopen eliminovat vnější negativní vlivy, jakými jsou např. rizikové skupiny, rodinné prostředí, vliv médií a počítačových her. V rámci regionu se konají schůze, kde se setkává i s ostatními metodiky prevence a předávají si zkušenosti. S kontrolou České školní inspekce se setkala za svoji kariéru několikrát. Kontrolují i fungování a nastavení preventivních programů.

Metodik č. 3

Metodik školní prevence č. 3 se také kromě práce školního metodika prevence zabývá výukovou. Vzdělán je v pedagogickém oboru s magisterským titulem s délkou praxe ve školství 30 let a praxí jako školní metodik prevence 11 let.

Nejčastějším rizikovým chováním na škole, kde pracuje, je jednoznačně skryté záškoláctví, agrese mezi žáky. Dříve to byl i alkohol a tabák, ale tento jev vcelku ustoupil. Prevenci začleňují většinou přímo do výuky. Občas pořádají jednorázové akce jako např. preventivní program „Všeho (jenom) s (M)írou“ (od občanského sdružení „White light“), který se zaměřuje především na rizika závislostí na alkoholu, tabáku nebo hazardu a dále preventivní program „HOP“ (od zdravotního ústavu), který je zaměřen na sexuálně rizikové chování a osvětu v tématu pohlavně přenosných chorob. Využití programů se jeví jako vysoce efektivní. Preventivní programy pravděpodobně fungují efektivně všude stejně, pokud jsou správně zaměřeny. Zkušenosti s ostatními školními metodiky si předávají na schůzích v rámci regionu a pořádají i neoficiální schůze. S kontrolou České školní inspekce preventivních programů na škole se setkal před dvěma lety a nebyl zjištěn žádný nedostatek.

Metodik č. 4

Metodik školní prevence č. 4 současně vyučuje. Vzdělán je v pedagogickém oboru s magisterským titulem s délkou praxe ve školství 16 let a jako školní metodik prevence 6 let. Nejčastěji se na škole setkává s násilným chováním, jakým je ničení věcí a konflikty mezi žáky samotnými. Prevence je zakomponována přímo do výuky předmětů nebo také pořádá různé přednášky s dobrovolnou účastí. Externí preventivní programy využívá, ale v menší míře. Většinou se jedná o programy neziskových organizací. Potenciál vidí spíše v kombinaci

prevence a účinných represí jako například dozor OSPOD, který může dohlížet na to, jak fungují rodiče, kteří často stojí za vznikem problémového chování dětí. Nicméně efektivitu preventivních programů vnímá spíše kladně. Zkušenosti si mezklů-i kolegy z jiných škol předává v rámci porad a různých fór a skupin na internetu. S kontrolou České školní inspekce se setkala za svou kariéru mnohokrát a nikdy nebyl na škole zjištěn žádný nedostatek. Jestli kontrolovali i fungování preventivních programů si nevzpomíná.

8.2 Závěr ze zkušeností metodiků prevence

Bohužel jsem se nedostal ke všem pracovníkům, se kterými jsem chtěl provést řízený rozhovor, o to je pro mě cennější, že tyto čtyři osoby věnovaly svůj čas a mohli jsme si o tomto tématu promluvit. Opět jsem nedošel k závěru, že by existoval rozdíl mezi metodikem prevence pracujícím na základní škole v Ústí nad Labem a metodikem pracujícím na základní škole v Českých Budějovicích. Jimi popsané nejčastější rizikové chování koresponduje s jejich konkrétním minimálním preventivním programem, který zpracovali. Zaujalo mě široké využití jednorázových preventivních akcí, které pořádají různé externí organizace, jejichž využití se jeví většinou z nich vysoce efektivní. Stejně metodici vnímají využití minimálních preventivních programů, jako účinného nástroje pro snižování výskytu sociálně patologických jevů. Je správně, že si všichni metodici předávají své zkušenosti s kolegy v rámci porad a to i neformálních, z čehož vyplývá zájem o jejich profesi a její výkon. Většina z nich se také setkala s kontrolou České školní inspekce. O toto jsem se během rozhovoru zajímal z důvodu, zda v praxi podléhá jejich práce a programy kontrole, nebo jejich výkon zaměstnání probíhá bez zvláštního dozoru státních složek.

9. ZÁVĚR

V bakalářské práci jsem se pokusil shrnout dosavadní poznatky v problematice prevence kriminality. S tím souviselo i vysvětlení základních pojmů a vlivů prostředí, které mají na vznik kriminality nebo její předcházení vliv, které jsem dále rozvedl a zaměřoval spíše na problematiku související se základními školami. Základních škol se týkaly i druhy nejčastěji páchané trestné činnosti dětí a mladistvých, ze kterých jsou patrné rozdíly v motivech jednotlivých činů oproti dospělým. V práci nesmělo chybět ani to, co vlastně prevence je a jak se aplikuje do školního prostředí.

V praktické části jsem provedl šetření u PČR a dále u magistrátů příslušných měst, kde jsem získal statistická data, která vytvořila základní obraz kriminality páchané mládeží. Abych vytvořil komplexnější obraz stavu věcí, tak jsem do praktické části zahrnul i porovnání preventivních programů a také rozhovorů s několika školními metodiky prevence. Celkově jsem došel k závěru, že systém prevence rizikového chování (sociálně patologických jevů) na základních školách je nastaven správně a funguje efektivně.

Vzhledem k celkové kriminalitě a sociálnímu prostředí, ve kterém děti musí vyrůstat, jsem předpokládal, že v Ústí nad Labem bude mnohem vyšší kriminalita mládeže než v Českých Budějovicích. Na tomto jsem také postavil svůj první předpoklad, který se nepotvrdil. Odpovědí na otázku č. 1 je, že rozdíly v konkrétních statistikách sice jsou, ale když pohlédneme na všechna získaná data komplexněji, tak musíme dojít k závěru, že celková kriminalita je na velmi podobné, ne-li stejné, úrovni.

Stejně tak se nepotvrdil ani můj druhý předpoklad, který byl postaven na tom, že preventivní programy jsou tvořeny jednotně podle jednotného vzoru. Díky datům získaných z preventivních programů jsem dostal odpověď otázky č. 2 a č. 3, tedy že drobně rozdíly v zaměření minimálních preventivních programů mezi zkoumanými regiony jsou, což je ve výsledku správně, protože jsou uzpůsobeny specifickým potřebám jednotlivých základních škol. Sice je řešení problémů popsáno vcelku široce, ale každý metodik prevence kriminality je schopen se na daný rizikový jev zaměřit a vyřešit jej za užití dostupných prostředků, což se jeví jako vysoce efektivní, čímž jsem dostal odpověď na otázky č. 4 a č. 5.

Závěrem této práce bych chtěl říci, že regionální rozdíly, ať už sociologické, geografické, etnické nebo demografické, mezi zkoumanými městy sice nepopíratelně jsou, ale naše školství je uzpůsobeno tak, aby se úspěšně, zejména v primárním vzdělávání, potýkalo s kriminalitou mládeže. Preventivní programy nejsou vůbec podceňovány. Školy a zejména školní metodici prevence, kteří jsou za zpracování minimálního preventivního programu odpovědní, neberou jeho zpracování jen jako povinnost, kterou jim ukládá stát prostřednictvím MŠMT, ale naopak jej využívají jako nástroj pro předcházení problémům spojené s každou konkrétní školou. Otázkou je, co se tedy děje s dětmi, které opustí školu, ať už dostudovaly, nebo jen absolvovaly povinnou školní docházku. Preventivní programy na školách sice fungují, ale jakmile se dostanou do světa dospělých, tak kriminální chování okamžitě narůstá a to zejména v Ústí nad Labem. Z tohoto pohledu lze říci, že jen pouhá přítomnost žáků ve školách, jejich vzdělávání, a s tím související pozitivní socializace, je nejlepší prevencí před rizikovým chováním, což by zasloužilo rozsáhlejší výzkum, než který je uveden v této práci.

10. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

10.1 Knihy:

ADAMCZYK, Amy, Joshua D. FREILICH, and Chunrye KIM. 2017. *Religion and crime: A systematic review and assessment of next steps. Sociology of Religion*. ISBN 978-01998144487

ČÁP, Jan. *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-534-3

ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-273-7

ČAPEK, Robert. *Odměny a tresty ve školní praxi*. Praha: Grada, 2008. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1718-0.

DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5599-1.

GRAHAM, John a Trevor BENNETT. *Strategie prevence kriminality v Evropě a Severní Americe*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 8086008231.

HOLCR, Květoň. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2009. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-27-1

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0643-9

MIOVSKÝ, Michal, Lenka SKÁCELOVÁ, Jana ZAPLETALOVÁ, et al. *Prevence rizikového chování ve školství*. Druhé, přepracované a doplněné vydání. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze, 2015. ISBN 978-80-7422-392-1.

MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN isbn80-901424-7-8.

MATOUŠEK, Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8.

MATOUŠEK, Oldřich a Andrea KROFTOVÁ. *Mládež a delikvence: [možné příčiny, současná struktura, programy prevence kriminality mládeže]*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-226-2

MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Praha: Grada, 2009. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2310-5.

PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5.

PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3470-5

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník. 7., aktualiz. a rozš. vyd.* Praha: Portál, 2013. ISBN isbn978-80-262-0403-9

SAK, Petr a Karolína KOLESÁROVÁ. *Mládež na křižovatce: sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace*. Praha: Svoboda Servis, 2004. ISBN 80-86320-33-2.

SINGLY, François de. *Sociologie současné rodiny*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-249-1.

STROUKAL, Dominik. *Dark Web: sex, drogy a bitcoiny*. Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-271-2934-8.

ŠÁMAL, Pavel; VÁLKOVÁ, Helena, a kol. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2011.* ISBN 978-80-7400-350-9

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0

VEČERKA, Kazimír, Jakub HOLAS a Marie KUNTOVÁ. *Úspěšnost preventivní práce: (zamyšlení nad problematikou vyhodnocování preventivních programů)*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2001. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-86008-95-9.

VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK. *Sociální psychologie*. Praha: ISV, 1997. Psychologie (ISV). ISBN 80-85866-20-x.

ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda: A. Čeněk, 2002. ISBN 80-86473-08-2.

Zákon č. 218/2003 Sb. - Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)

Zákon č. 359/1999 Sb. - Zákon o sociálně-právní ochraně dětí

Zákon č. 292/2013 Sb. – Zákon o zvláštních řízeních soudních

Vyhláška č. 72/2005 Sb. - vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Příloha č. 3 část II. k vyhlášce č. 72/2005 Sb. - vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

10.2 Internetové zdroje:

European Union [online] © 1995-2021, EU [cit. 29.11.2021], Internetový článek – Česká republika, Organizace a struktura vzdělávacího systému Oficiální web Evropské Unie, dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-education-system-and-its-structure-21_cs

European Union [online] © 1995-2021, EU [cit. 20.1.2021], Internetový článek – Česká republika, Hodnocení v základním vzdělávání. Oficiální web Evropské Unie, dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/assessment-single-structure-education-7_cs

Prevence kriminality v České republice, [online] © 2020 MVČR [cit. 29.1.2021], web MVČR, citát ze Směrnice pro prevenci kriminality, rezoluce Hospodářské a sociální rady OSN, č. 2002/13, dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/>

Ministerstvo vnitra České republiky, [online] © 2020. MVČR [cit. 29.1.2021], web MVČR, dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/informacni-servis-tiskove-zpravy-tiskove-zpravy.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky, [online] © 2021. MVČR [cit. 22.2.2021], web MVČR, dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/rvppk-republikovy-vybor-pro-prevenci-kriminality.aspx>

Dokument MVČR: Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2016 až 2020, Ministerstvo vnitra České republiky, [online] © 2020. MVČR [cit. 29.1.2021], web MVČR, dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az-2020.aspx>

Dokument MVČR: Tisková zpráva ze zasedání Republikového výboru pro prevenci kriminality-listopad 2020, [online] © 2021. MVČR [cit. 22.2.2021], web MVČR, dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/tiskova-zprava-ze-zasedani-republikoveho-vyboru-pro-prevenci-kriminality-111896.aspx>

Polcie České republiky, [online] © 2021 Policie ČR [cit. 1.10.2021] dostupné z <https://www.policie.cz/clanek/kyberkriminalita.aspx>

Polcie České republiky, [online] © 2021 Policie ČR [cit. 15.2.2022] dostupné z <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

Polcie České republiky, [online] © 2021 Policie ČR [cit. 26.2.2022] dostupné z : <https://www.policie.cz/clanek/kriminalita-mladeze.aspx>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, [online] © 2013 - 2022. MŠMT [cit. 22.2.2022], web MŠMT, dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Dokument MŠMT: Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, [online] © 2013 - 2022. MŠMT [cit. 12.3.2022], web MŠMT, dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Dokument Nadace Sirius: Hodnoty a postoje v životě rodiny PhDr. Simona Horáková Hoskovcová, PhD, [online] © 2022 Nadace Sirius, web Nadace Sirius – Tiskové zprávy, dostupné z: https://www.nadacesirius.cz/soubory/tiskove-zpravy/Tiskova_zprava_Hodnoty_a_postoje_v_zivote_rodiny.pdf

Dokument Nadace Sirius: Hodnoty a postoje v životě rodiny PhDr. Simona Horáková Hoskovcová, PhD, [online] © 2022 Nadace Sirius [cit. 22.2.2022], web Nadace Sirius – Tiskové zprávy, dostupné z: https://www.nadacesirius.cz/soubory/tiskove-zpravy/Tiskova_zprava_Hodnoty_a_postoje_v_zivote_rodiny.pdf

Brožura Dětského krizového centra, z.ú.: Sexuální experimentování dětí-Brožura pro děti, rodiče, odborníky, PhDr. Zora Dušková, Mgr. Veronika Andrtová [online] © 2022 Dětské krizové centrum [cit. 22.3.2022], dostupné z: https://www.vcasnapomocdetem.cz/wp-content/uploads/2019/03/Sex_experimentov%C3%A1n%C3%AD.pdf

Článek internetového portálu Týden.cz: Kyberšikana na sociálních sítích: Dospívající požadují řešení, EMPRESA MEDIA, a.s., [online] © 2006 [cit. 2.1.2022], dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/kybersikana-na-socialnich-sitich-dospivajici-pozaduji-reseni_469261.html

Článek internetového portálu madio.cz: Dětské krádeže a jak na ně pohlížet, [online] © 2020 [cit. 11.3.2022], dostupné z: <https://www.madio.cz/blog-rodic/detske-kradeze/>

Základní informace, Statutární město Ústí nad Labem, [online] © 2021 [cit. 4.1.2021], dostupné z: <https://www.usti-nad-labem.cz/cz/volny-cas/turistum/usti-nad-labem-se-predstavuje/>

O městě, Statutární město České Budějovice, [online] © 2021 [cit. 4.1.2021], dostupné z: <https://www.c-budejovice.cz/o-meste>

Dokument ESFČR: Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR 2015, Mgr. Karel Čada, Ph.D. [online] © 2022. MPSV [cit. 12.4.2022], web ESFČR, dostupné z: https://www.esfcr.cz/mapa-svl-2015/www/analiza-socialne-vyloucenych-lokalit_gac.pdf

Mapa sociálně vyloučených lokalit ESFČR [online] © 2022. MPSV [cit. 12.4.2022], web ESFČR, dostupné z: https://www.esfcr.cz/mapa-svl-2015/www/index2f08.html?page=iframe_orp

11. PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Popčák - odpověď - Mag.m. Ústí nad Labem

STATUTÁRNÍ MĚSTO ÚSTÍ NAD LABEM
MAGISTRÁT MĚSTA - KANCELÁŘ TAJEMNÍKA
Velká Hradební 2336/8, 400 01 Ústí nad Labem

Jan Popčák
Malšovice 106
Děčín 405 02

Č.EVID.	Č.JEDN.	VYŘIZUJE/KONTAKT Mgr. R. Habrová Tel. 475271664	ÚSTÍ NAD LABEM 20.12.2021
---------	---------	---	------------------------------

Odpověď na žádost o poskytnutí informace

Město Ústí nad Labem jako povinný subjekt ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „InfZ“) obdrželo dne 7.12.2021 Vaši žádost o poskytnutí informací.

Na základě uvedené žádosti požadujete tyto informace:

- 1) *Odbor přestupkových agend - počet přestupků spáchaných mladistvými a nezletilými osobami za níže uvedená období:*
od r. 2018 do r. 2019 (2 roky)
od r. 2020 do r. 2021 (2 roky)
  - 2) *Odbor sociálně právní ochrany dětí – počet dětí (mladistvých, nezletilých) vedených na odboru pro své delikventní chování (kriminální, prekriminální) za níže uvedená období:*
od r. 2018 do r. 2019 (2 roky)
od r. 2020 do r. 2021 (2 roky)
- požadované žádám zaslat zpět na svou výše uvedenou emailovou adresu:
janpopcak@seznam.cz

K vaší žádosti uvádí povinný subjekt následující.

Ad 1) 2018 – 2019   28 oznámených přestupků
      2020 – 2021   135 oznámených přestupků

Ad 2) 2018 – 2019   480 dětí
      2020 – 2021   304 dětí

Statistika r. 2021 je uvedena k datu 30.11.2021. Od r. 2020 nejsou ve statistice zahrnuty děti, které byly jednorázově řešeny pro přestupkové jednání, protože tyto děti již nejsou vedeny v základní evidenci.

S pozdravem

Romana Habrová

 Digitální podpis:
21.12.2021 12:55

Mgr. Romana Habrová
vedoucí kanceláře tajemníka

Statutární město Ústí nad Labem, Velká Hradební 2336/8, 401 00 Ústí nad Labem
tel.: +420 475 271 111, www.usti-nad-labem.cz
e-mail: podatelna@mag-ul.cz

Příloha č. 2

Popčák - odpověď - Statutární m. Č. Budějovice

Statutární město České Budějovice
Magistrát města České Budějovice
Odbor kancelář primátora
nám. Přemysla Otakara II. č. 1/1

Magistrát města České Budějovice
Mgr. Kateřina Nováková, LL.M., MBA
odbor kancelář primátora
nám. Přemysla Otakara II., č. 1/1
370 92 České Budějovice

Internet: <http://www.c-budejovice.cz>

Vážený pan
Jan Popčák
č. p. 106
405 02 Mašovice
zasíláno na elektronickou doručovací adresu
(e-mail: janpopcak@seznam.cz)

Sp. zn.:	Vyřizuje:	Tel.:	E-mail:	Datum:
KP-PO/773/2021/EZI/149	Mgr. Nováková, LL.M., MBA	386 803 223	novakovak@c-budejovice.cz	9. 12. 2021

Poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Statutární město České Budějovice, Magistrát města České Budějovice, jako povinný subjekt ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění (dále jen „povinný subjekt“ a „InfZ“), obdrželo dne 7. 12. 2021 Vaši žádost o poskytnutí informací, v níž požadujete informace o počtu přestupků spáchaných mladistvými a nezletilými osobami v letech 2018-2019 a 2020-2021 a o počtu dětí (mladistvých, nezletilých) vedených na odboru sociálních věcí (sociálně právní ochrana dětí) pro své delikventní chování za roky 2018-2019 a 2020-2021.

K výše uvedenému Vám povinný subjekt na základě podkladů od správního odboru a odboru sociálních věcí Magistrátu města České Budějovice sděluje následující.

V rámci přestupkového řízení byla v období let 2018-2019 shledána vinna na přestupcích u celkem 114 mladistvých a nezletilých osob, v období let 2020-2021 (k 7. 12. 2021) pak byla shledána vinna na přestupcích u celkem 54 mladistvých a nezletilých osob.

Dle Ročního výkazu o výkumu sociálně právní ochrany dětí za dané roky lze konstatovat, že odbor sociálních věcí, oddělení sociálně právní ochrany dětí, eviduje tyto uvedené počty klientů kurátora pro děti a mládež: období let 2018-2019 – 854 mladistvých a nezletilých osob, období let 2020-2021 (stav k 7. 12. 2021) – 734 mladistvých a nezletilých osob.

S pozdravem

Mgr.
Kateřina
Nováková,
LL.M., MBA

Digitalně podepsal
Mgr. Kateřina
Nováková, LL.M.,
MBA
Datum: 2021.12.09
08:02:15 +01'00'

podepsáno elektronicky
Mgr. Kateřina Nováková, LL.M., MBA
právník
odbor kancelář primátora

Příloha č. 3

Popčák - odpověď - PČR Ústí n. L.

PCR04ETRPO93039029

KRAJSKÉ ŘEDITELSTVÍ POLICIE ÚSTECKÉHO KRAJE

Č. j. KRPU-210591-1/ČJ-2021-0400KR-PI

Ústí nad Labem 13. prosince 2021

Pan
Jan Popčák
Malšovice 106
405 02 Malšovice, okres Děčín
e-mail:janpopcak@seznam.cz.

Žádost o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů – sdělení

Policejní prezidium ČR obdrželo dne 7. 12. 2021 prostřednictvím elektronické podatelny podání pana Jana Popčáka, Malšovice 106, Malšovice, okres Děčín, 405 02, e-mail: janpopcak@seznam.cz (dále jen „žadatel“). Součástí podání jsou dvě přílohy – formuláře obsahující žádosti o informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, směřující k poskytnutí statistických údajů. Jeden z těchto formulářů je adresován Krajskému ředitelství policie Ústeckého kraje, Územní odbor Ústí nad Labem, Dlouhá 2, 400 67 Ústí nad Labem. Policejní prezidium ČR s ohledem na požadované informace, které se vztahují k působnosti Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje, Územního odboru Ústí nad Labem postoupilo předmětnou část podání k přímému vyřízení Krajskému ředitelství policie Ústeckého kraje.

Žadatel se dožaduje následujících informací:

„Počet přestupků spáchaných mladistvými a nezletilými osobami za níže uvedená období: od r. 2018 do r. 2019 (2 roky) od r. 2020 do r. 2021 (2 roky)

Počet trestných činů spáchaných mladistvými a nezletilými osobami za níže uvedená období: od r. 2018 do r. 2019 (2 roky) od r. 2020 do r. 2021 (2 roky)“ (dále jen „žádost“).

Police České republiky, Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje jako povinný subjekt podle § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb. žádost posoudila a v následujících tabulkách Vám sděluje informace, které byly zjištěny ze statistických výstupů a analytickými dotazy v informačním systému Evidence trestního řízení:

www.policie.cz

Lidické nám. 899/9
401 79 Ústí nad Labem
Email: epodatelna.policie@pcr.cz
ID DS: a64a16n

Počet trestných činů za územní odbor Ústí nad Labem	2018	2019	2020	2021 (data evidovaná k 8. 12. 2021)
spácháno nezletilými	23	34	31	37
spácháno mladistvými	73	38	38	47

Počet přestupků za územní odbor Ústí nad Labem	2018	2019	2020	2021 (data evidovaná k 8. 12. 2021)
spácháno nezletilými	140	152	131	103
spácháno mladistvými	138	140	189	155

Zpracovala: por. Mgr. Šárka Poláčková

vrchní rada plk. Mgr. Jaromír Kníže
ředitel krajského ředitelství

podepsáno elektronicky

Příloha č. 4

Popčák - odpověď - PČR Č. Budějovice

KRAJSKÉ ŘEDITELSTVÍ POLICIE JIHOČESKÉHO KRAJE

Analyticko-právní oddělení

JID: PCR02ETRpo90192492

Č. j. KRPC-147863-4/ČJ-2021-0200AP-106

České Budějovice 5. ledna 2022

Jan Popčák, nar. 28. července 1987
Malšovice 106
Malšovice, okr. Děčín 405 02
e-mail: janpopcak@seznam.cz

Žádost o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů - odpověď

Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje, Lannova 26, 370 74 České Budějovice (dále jen „krajské ředitelství“) obdrželo prostřednictvím e-podatelny dne 3. ledna 2021 žádost o poskytnutí informace ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 106/1999 Sb.“), žadatel Jan Popčák, data shora (dále jen „žadatel“), kterou výše jmenovaný reaguje na rozhodnutí ze dne 17. prosince 2021, kterým byla vyřízena jeho předchozí žádost ze dne 8. prosince 2021. Žadatel upřesnil původní žádost a požaduje informace o počtu přestupků a počtu trestných činů spáchaných mladistvými a nezletilými osobami za období od roku 2018 do roku 2019 (2 roky) a od roku 2020 do roku 2021 (2 roky) za územní odbor České Budějovice.

Tímto Vám sdělujeme následující:

Za období od roku 2018 do roku 2019 krajské ředitelství eviduje celkem 142 přestupků spáchaných mladistvými a 184 přestupků spáchaných nezletilými osobami v územním odboru České Budějovice.

Za období od roku 2020 do roku 2021 krajské ředitelství eviduje celkem 140 přestupků spáchaných mladistvými a 145 přestupků spáchaných nezletilými osobami v územním odboru České Budějovice.

Za období od roku 2018 do roku 2019 krajské ředitelství eviduje celkem 78 trestných činů spáchaných mladistvými a 122 trestných činů spáchaných nezletilými osobami v územním odboru České Budějovice.

Za období od roku 2020 do roku 2021 krajské ředitelství eviduje celkem 74 trestných činů spáchaných mladistvými a 104 trestných činů spáchaných nezletilými osobami v územním odboru České Budějovice.

Vyřizuje: Mgr. Klára Szabová

mjr. Ing. Mgr. Miroslava Pečenková
vedoucí analyticko-právního oddělení

www.policie.cz

Lannova 26
370 74 České Budějovice
Tel.: +420 574 221 721
Email: klara.szabova@pcr.cz
ID DS: e08a173